Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 62 | Łódź, Sroda, 13 marca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ח' אדר ב' תרצ"ה | № 62

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

ליקווידאציע פון דער גריכישער רעוואלוציע

דאס רעגירונגס-מיליטער איז די צובונטעוועטע שטעט — די רעוואלוציאנערן אנטלויפען אין פאניק — גריכישע רעוואלוציאנערן אויף דער בולגארישער טעריטאריע — מיטגענומען ריזיגע אוצרות — עגיפטען לאזט נישט אריין קיין רעוואלוציאנערען

ווענעזעלאס איז אנטלאפען קיין איטאליען

א ט ע ן, 12 (ספ. טעל.)

די גענעראל־מפלה פון די אויפשטענדיגע אויף די הויפט־אפעראציע־געביטען איז שוין אהן ספק.

נאכדעם ווי די רעוואלוציאנערע ארמעע איז צו־שלאגען געווארען און די גענעראלען זענען אנט־לאפען קיין בולגאריען, האט דאס רעגירונגס־מיליטער ארײנמארשירט אין אלע שטעט וועלכע זענען געווען פארנומען דורך די רעוואלוציאנערען.

די ליקווידאציע פון אויפשטאנד

האט זיך אנגעהויבען פון סערעס. דער אנגריף אויף דער שטאט מצד דעם רעגירונגס־מיליטער האט זיך בכלל נישט אנגעהויבען, ווייל א דעלעגאציע פון די איינוואוינער איז געקומען אין שטאב פון גענעראל קאנדילום און ערקלערט, אז די אויפשטענדיגע האבען ביינאכט פערלאזען די שטאט. סערעס איז דע־ריבער פערנומען געווארען אהן איין שאס.

נאכמיטאג האבען זיך די אויפשטענדיגע ארויס־געוויזען פון ווייטערדיגע צענטערען ווי דיאמא און קאוואל.

דאס צוריקציהען זיך האט געטראגען דעם כאראקטער פון אנטלויפען

אזוי אז די רעגירונגס־חילות האבען זיי גארנישט געקענט נאכיאגען.

א גרויסע שולד אין ליקווידירען דעם אויפשטאנד טראגען די אויפשטענדיגע אפיצירען, וועלכע האבען זיך אין דעצידירענדען מאמענט אפגעזאגט פון קאמף און זענען אנטלאפען, איבערלאזענדיג די זעלנער זייער אייגענעם גורל.

די רעוואלוציאנערען ווארפען איצט מאסענווייז דאס געוועהר

און גיבען זיך איבער אין געפאנגענשאפט פון גע־נעראל קאנדילום מיליטער. היינט אין דער פריה האט מען בעפרייט 3000 אזעלכע געפאנגענע.

צוליב דער ליקווידאציע פון אויפשטאנד קעהרט גענ. קאנדילים זיך צוריק קיין אטען, וואו ס'וועלען פארקומען בעראטונגען וועגען דערשטיקען דעם אויפ־שטאנד אויף קרעטא ווי אויך אין קריגס־פלאט.

דער אנהויב אין דער ריכטונג איז שוין געמאכט געווארען. די מאטראסען פון דער קרייצער־שיף „העללו" האבען ארויסגעשיקט א פונקען־דעפעשע, איבערגעבענדיג זיך אונטער די בעפעהלען פון דער רעגירונג. די מאטראסען האבען אראפגעווארפען די רעוואלוציאנערע אפיצירען פון דער שיף און זענען אפגעפאהרען קיין אטען.

היינט זענען ערשט בעקאנט געווארען די

דראמאטישע איינצעלהייטען פון איבערגעהן די בול־גאריש־גריכישע גרעניץ

דורך גענעראל קאמענאס און זיין שטאב. דער גענע־ראל מיט די אפיצירען האבען זיך דעצידירט אפצו־זאגען פון ווייטערדיגען קאמף און זענען אנטלאפען מיט די 3 אויטאס פון סערעס, פיהרענדיג, מיט זיך 60 מיליאן דראכם, וועלכע זיי האבען קאנפיסקירט אין דער גריכישער באנק אין סערעס. ווען די אוי־טאס האבען זיך געפונען שוין נאהענט צו דער בול־גארישער גרעניץ, האט זיך פלוצלינג בעוויזען א פאטרול פון רעגירונגס־מיליטער. דער גענעראל איז דעמאלט מיט עטליכע אפיצירען ארויס פון די אוי־טאס און אנטלאפען. ווען מ'האט זיי נאכגעיאגט האט דער שעף פון שטאב פון גענעראל קאמענאש זיך דערשאסען. דער פאטרול האט דעמאלט נאכגע־יאגט די אנטלויפענדע גרופע פון 20 אפיצירען, וועל־כע ס'האט זיך דאך איינגעגעבען אריבערצוטרעטען די גרעניץ. גענ. קאמענאס געפינט זיך אזוי ארום אין בולגאריען. וואס פאר א גורל דעם גענעראל ערווארט איז נישט בעקאנט.

די גריכישע רעגירונג האט זיך דערווייל געווענדעט קיין בולגאריען, אז מ'זאל ביים גענעראל קאמענאס

קאנפיסקירען די 60 מיליאן דראכמעס,

וועלכע ער האט קאנפיסקירט אין דער גריכישער באנק.

א ט ע ן, 12 (ספ. טעל.)

די טארפעדא־שיפען „לעאן" און „פסארא" און די אונטערוואסער־שיף „נערעס", וועלכע האבען געהערט צום אויפשטענדיגען פלאט האבען זיך היינט אונטערגעגעבען דעם רעגירונגס־מיליטער.

ווענעזעלאס גרייט זיך צום אנטלויפען

פ א ר י ז, 12 (ספ. טעל.)

אין אטען האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז ווע־ניזעלאס גרייט זיך צו אנטלויפען. די רעוואלוציאנע־רען פון מאקעדאניען זענען אנטלאפען מיט א ספע־ציעלען צוג, וועלכער איז אבער פערהאלטען געווא־רען אין אלעקסאנדראפאלים.

ק א א י ר א 12 (ספ. טעל.)

די עגיפטישע רעגירונג האט בעפוילען דער גרי־כישער שיף „סעקירא", אויף וועלכער ס'געפינען זיך גריכישע רעוואלוציאנערען, צו פערלאזען די עגיפ־טישע וואסערן אן פערלויף פון 24 שעה.

וו י ע ן, 12 (ספ. טעל.)

לויט אפיציעלע מעלדונגען געפינט זיך ווענעזע־לאס אויף דער שיף „אוטאף", וועלכער ווערט גע־יאגט דורכ'ן רעגירונגס־מיליטער.

א ט ע ן, 12 (ספ. טעל.)

בעת'ן באמבארדירען די שטאט קאוואלא האט א גראנאט געטראפען אין בנין פון איטאליענישען קאנסולאט. די גריכישע רעגירונג האט אויסגעדריקט בעדויערן צוליב דעמצופאל און צוגעזאגט צו דעקען די שאדענס.

א ט ע ן, 12 (ספ. טעל.)

די קרייצער־שיף „אווערא" האט ארויסגעזעצט אויפ'ן אינזעל קאסאס (איטאליען) ווענעזעלאס'ן און אנדערע אנפיהרער פון אויפשטאנד, דאן איז דער קרייצער צוריקגעפאהרען קיין גריכענלאנד און זיך איבערגעגעבען צו דער דיספאזיציע פון דער רעגי־רונג.

לויט די ידיעות פון קרעטער גובערנאטאר הא־בען די אויפשטענדיגע מיטגענומען דאס גאנצע געלד פון די אמטען, בענק און אנדערע רעגירונגס־אינסטיטוציעס.

ר ו י ם, 12 (ספ. טעל.)

די רעגירונגס־קרייזען בעשטעטיגען, אז ווענע־זעלאס געפינט זיך אויפ'ן אינזעל קאסאס. ער וועט בעטראכט ווערען צוזאמען מיט די 100 אפיצירען, וועלכע האבען איהם בעגלייט, ווי א פאליטישער עמי־גראנט און וועט נישט ארויסגעגעבען ווערען דער גריכישער מאכט.

סיימאן וועט דאך פאהרען קיין בערלין נאך דער דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט

ל א נ ד א ן, 12 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט דער נעכטיגער זיצונג פון פארלאמענט, וואו ס'איז בעטראכט געווארען דער אינ־האלט פון „ווייסען בוך", וועלכער בעגרינדעט די נויטיגקייט צו פערגרעסערן די ענגלישע בעוואפ־נונגען. שרייבט היינט דער „טיימס", אז דער וויזיט פון ענגלישען אויסערן־מיניסטער סיימאן אין בער־לין וועט פארקומען דעם 25 און 26 מערץ. היות ווי אין דערזעלבער צייט פאהרט דער מיניסטער עדען קיין מאסקווא און ווארשא, וועלען ביידע מלוכה־מענער פאהרען קיין בערלין צוזאמען. ס'איז אויך נישט אויסגעשלאסען, אז עדען וועט בלייבען א גע־וויסע צייט אין בערלין, דאן וועט ער ווייטער פאה־רען. די איינצעלהייטען פון דער רייזע ווי אויך די גענויע טערמינען וועלען פעסטגעשטעלט ווערען דורכ'ן ענגלישען קאבינעט נאך אין פערלויף פון היינטיגען טאג.

קאטאסטראפאלע לאגע פון דער ארץ־ישראל'דיגער לאנד-ווירטשאפט

צוליב'ן מאנגעל אין ארבייטער

דעלעגאציעס פון קאלאניסטען ביי'ם הויך-קאמיסאר

י ר ו ש ל י ם, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

דער הויך־קאמיסאר האט אויפגענומען א גרוי־סע דעלעגאציע פון די ארץ־ישראל'דיגע קאלאניסטען. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען אויף דער קאטאס־טראפאלער לאגע פון דער ארץ־ישראל'דיגער לאנד־ווירטשאפט צוליב דעם מאנגעל אין ארבייטער. דער הויך־קאמיסאר האט צוגעזאגט צו געבען א טייל סער־טיפיקאטען אויפ'ן חשבון פון קומענדיגען שעדיול.

וועגען דעמזעלבען ענין האט דער הויך־קאמי־סאר אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער „הסתדרות העובדים.

אני מביעים בזה השתתפותנו בצערם הגדול
למשפחת פעליקס
במות עליהם בעלה
נ"ע יעקב
המקום יגחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
משפחת פיינער.
589

נאך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען דינסטאג, דעם 12 מערץ 1935 געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען, אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע
נ"ע
לאה אשת ר' חיים דוב ז"ל
לובאכינסקא
אין עלטער פון 65 יאהר
(הויזבעזיצערין פון אלטשטאט 1)
וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די אין טיפען טרויער
פערבליבענע פאמיליע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען אין עלטער פון 69 יאהר געשטארבען אונזער הייסגעליבטער און אונפער־געסליכער
נ"ע
אפרים ב"ר יעקב אלשער
(געוואוינט פאלודניאווא 16)
די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 13־טען מערץ 2 א זייגער בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, שטערלינגא 1/3
וועגען וואס עס טיילט מיט אין אונענדליכען צער
די טיפטרויערנדע פאמיליע.
6679

פו̇למאכטען פאר'ן מלו̇כה=פרעזידענט וועט אנגעהמען די היינטיגע זיצו̇נג פון סיים

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש)

די היינטיגע זיצונג פון סיים וועט וואַהרשיינליך זיין אַ זעהר אַרבייטסזאַמע און אינטערעסאַנטע. אויפ'ן טאָג־אָרדנונג געפינען זיך 21 רעגירונגס־פּראָיעקטען, אַמייסטענס ווירטשאַפטליכע.

צווישען אַנדערע געפינט זיך אויף דער טאָג־אָרדנונג דער פּראָיעקט פון דער אינערליכער הלוואה און די אַמנעסטיע אויף שטייער־פאַרברעכענס.

אונאָפּהענגיג פון די דאָזיגע פּראָיעקטען גע־פינט זיך אויף אַ ווייטערדיגען פּונקט פון דער טאָג־אָרדנונג דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען פול־מאַכטען פאַר'ן מלוכה־פּרעזידענט אַרויסצוגעבען פער־אָרדנונגען מיט דער קראַפט פון אַ געזעץ, די פול־מאַכטען נעהמען נישט אַרום די פראַגע פון ענ־דערען די קאָנסטיטוציע.

נייער פראנצויזישער אמבאסא־דאר אין ווארשא

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.)

ס'איז פעדעפענטליכט געוואָרען אַ דעקרעט, לויט וועלכען דער ביזאיצטיגער פראַנצויזישער גע־זאַנדטער אין טשעכיען לעאָן נאָעל איז בעשטימט געוואָרען אַלס פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַרשאַ, דער ביזאיצטיגער אַמבאַסאַדאָר לאַראָש איז בעשטימט געוואָרען אַלס פראַנצויזישער אַמבאַסא־דאָר אין בריסעל.

פערניכטעט דעם לאקאל פון יודישען ספארט=פעראיין אין דאנציג

דאַנציג, 12 (ספּ. טעל.)

אַ גרופּע כוליגאַנעס זענען ביינאַכט בעפאַלען און פערניכטעט די גאַנצע איינריכטונג פון יו־דישען ספּאָרט־פעראיין אין דאַנציג, די אָנפאַלער האָט מען פערשטעהט זיך נישט געכאַפּט.

געגן בעליידיגונג פון יוד. פאלק און יוד. רעליגיע אין עסטרייך

מעמאָריאַל פון „יודישן פאלקסבונד" צום עסטרייכישן בונדעס=קאנצלער=אמט

ווין (יט"א) „דער יודישער פאָלקסבונד פאַר עסטרייך" האָט איבערגעגעבען דעם בונדעס־קאנצלער־אַמט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען אויף דער געוויסענלאָזער רכילות־טריי־בעריי געגען יודען אין פערשידענע צייטשריפטען, בראָשורען און דרוקזאכען. די ארויסגעבער פון די דאָזיגע שענדליכע שריפטען ווייסען פון דער הער־שאפטען־פראַקטיק, אַז זיי וועלען בלייבען אונבע־שטראָפט, און דעריבער קען נישט זייער פערגיפ־טעטע העצע קיין שום גרעניצען.

פאַר אינדיווידועלע גריכטליכער אַקציע געגען די דאָזיגע גיפט־מישער, וואָס רייצען די נידריגסטע אינסטינקטען געגען דער יודישער ראַסע, פעהלען ענטשפּרעכענדע געזעצען. דאגעגען מאַכט נישט די שטאַטס־פּראָקוראַטור, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אנטי־יודישע אַנגריפען, קיין שום געברויך פון די עקזיסטירענדע שטראָף־געזעצען געגען אויפרייצונג צו פריינדליכע ארויסטרעטונגען געגען נאַציאָנאַ־ליטעטען און רעליגיאָנס־געמיינשאַפטען. דער רעכט־ליכער שוץ פון וועלכען עס געניסט אין עסטרייך יעדער מענש, ווייזט זיך אַזוי אַרום אַלס נישט גענוגענד צו שיצען די יודישע געמיינשאַפט.

דער יודישער פאָלקסבונד ווענדעט זיך דעריבער צו דער בונדעס־רעגירונג מיט דער ביטע, ענטשפּרע־כענד צו נאָוועליזירען דאָס שטראָף־געזעץ, און נעמ־ליך אין דעם זין, אַז יעדער יחיד־אַנגעהעריגער אָן קאָלעקטיוו־אָרגאַניזאַציעס פון אַ פאָלקס־געמיינ־שאַפט אָדער געזעצליך־אַנערקענטען רעליגיאָנס־צבור זאָל בעקומען די מעגליכקייט צו פאָדערן אַ גריכט־ליכע פערפאָלגונג און בעשטראָפונג פון יעדער בע־שימפונג אָדער בעליידיגונג פון זיין פאָלק אָדער רעליגיע.

קאנאדער געריכט צווינגט אנטיסעמיטישען רעדאקטאר אבצושטעלן די יודען=העצע

מאָנטרעאַל. (יט"א) אויפ'ן יסוד פון דעם גע־זעץ פון אַפּריל 1934, וואָס איז בעשלאָסען געוואָרען דורכ'ן פּאַרלאַמענט פון שטאַט מאַניטאָבאַ, געגען ראַסען־רכילות (אויפ'ן יסוד פון דעם געזעץ מעג יעדער אַנגעהעריגער פון אַ ראַסע אָדער רעליגיע אַריינטראָגען אַן'אַנקלאַגע געגען אַ קאָלעקטיוו־בעליידיגונג), האָט דער פאָרזיצער פון געריכטס־טריבונאַל אין וויניפעג, ריכטער מאָנטאַגיו, אַרויס־געבראַכט אַן'אורטייל געגען רעדאַקטאָר און אַרויס־געבער פון אַן'אַנטיסעמיטישען בלאַט, וויליאַם וואָה־מאַקער, וועלכען דער ריכטער האָט פערפליכטעט, מעהר נישט צו פעראפענטליכען קיין שום רכילות־דיגע אָדער בעליידיגענדע אַרויסטרעטונגען געגען יודען. די אַנקלאַגע געגען וואָהמאַקער איז אַריינגע־טראָגען געוואָרען דורך קאַפּיטאַן וויליאַם טאַביאַס און פערשטעלער מיט'ן יודיש־קאַנאַדער קאָנגרעס.

די שטאַט מאַניטאָבאַ איז די ערשטע אין קאַנאַדע, אין וועלכען עס פּראַקטיצירט דאָס אַנטי־רכילות – געזעץ. דער יודיש – קאַנאַדער קאָנגרעס מאַכט בעמיהונגען, אַז אויך די איבעריגע קאַנאַדער פּראָווינציאַל־שטאַטען זאָלען אָננעמען ענטשפּרע־כענדע געזעצליכע בעשטימונגען.

אגיטאציע פאר'ן „נומערוס קלאוזוס" אין רומעניען

אנטיסעמיטישער בלאָק פון וואידא־וואעוואָד ביז קוזא?

בוקאַרעשט. (יט"א) דער געוו. רומעניש־ער פּרעמיער וואַידאַ־וואָעוואָד זעצט פאָרט זיין פּראָ־פּאַגאַנדע פאַר דער איינפיהרונג פון אַ נומערוס קלאוזוס פאַר די מינדערהייטען אין בילדונגס־ווע־זען און אין דער ווירטשאַפט.

אויסער'אָרדענטליכען אויפזעהן האָט אַרויס־גערופען דער אַרויסטריט פון גריכיש־אָרטאָדאָק־סישען פּאַטריאַרך און געוו. רעגענט ד"ר מיראָן כריסטעא ביי דער חנוכת־הבית פון אַ פערבאַנדס־היים פון דער קריסטליך־רומענישער אַדוואָקאַטען פעראייניגונג. דער פּאַטריאַרך האָט העראיי דע־קלערט, אַז „די מינדערהייטען דאַרפען נישט פער־געסען, דאָס זיי פערדאַנקען די קרבנות, דאָס די רומענער האָבען געבראַכט, זייער לעבען און פריי־הייט" און אַז „עס איז בלויז נאַטירליך, דאָס די רו־מענער פעראייניגען זיך, כדי די דאָמינירענדע נאַציע זאָל הערשען אין אַלע איינריכטונגען".

פאַר די פאָדערונגען פון וואַידאַ – וואָעוואָדע שטעלט זיך איין אויך די נאַציאָנאַליסטישע גרופּע פון סטעפאַן טאַטאַרעסקו, אַ ברודער פון געוו. פּרעמ־יער. מען רעדט וועגען דער שאַפונג פון אַ רעכ־טען בלאָק", וועלכער זאָל אין דער ערשטער ריי־הע קעמפען פאַר דער דורכזעצונג פון נומערוס קלאַו־זוס אויף אַלע געביטען און צו וועלכען עס זאָלען געהערען די וואַידאַ – וואָעוואָד – גרופּע, די אַנהענגער פון געוו. אינערן־מיניסטער אָקטאַוויאַן גאָגאַ, סטעפאַן טאַטאַרעסקו און די קוזיסטישע „ליגע פאַר נאַציאָנאַל־קריסטליכער פערטיידיגונג". דערווייל ווערט אָבער נאָך אין קוזא'ס בלאַט „אַפּאַ־ראַרעא נאַציאָנאַלע" וואַידאַ'ס אַקציע פאָרגעשטעלט אַלס אַ לעכערליכע און אַלס אַ קאַריקאַטור פון נאַציאָנאַליזם".

דערבסט 1935 זאל איינגעפיהרט ווערן דער לעגיסלאטיוו=ראט אין א"י

דר. נחום גאלדמאן זעהט פאר א שארפען קאנפליקט מיט דער א"י־אדמיניסטראציע

גענף (יט"א) אויף אַ גענעראַל־פערזאַמלונג פון שווייצארישען קרן־היסוד איז מיט אַ רעדע אי־בער דער לאַגע אין א"י ארויסגעטרעטען דר. נחום גאָלדמאַן, וועלכער האָט לעצטענס געהאַט בעזוכט דאָס לאַנד.

נאָכ'ן פאָרשטעלען די גינסטיגע ווירטשאַפטלי־כע לאַגע פון לאַנד, האָט דר. גאָלדמאַן געמאַכט צוו־אַנד. פאָלגענדע אויספיהרונגען צום פּאָליטישען מצב:

דעם איצטיגען ענגלישען הויך־קאָמיסאַר דאַרף מען בעטראַכטען אַלס בעסערן ווי אַלע פריהערדיגע. ער איז אַ ניכטערער ראָמאַנטיקער, וואָס פערשטעהט די יודישע אידעאַלען. די אַדמיניסטראַציע איז אַ גו־טע, אָבער אַ פיינליכע. די רעגירונג טוט פאַר די יו־דען גאַרנישט, זי לאָזט זיי אָבער טון זייער אַרבייט. צווישען פערוואַלטונג און פאַרטשריט הערשט אַ דיספּראָפּאָרציע. די פּאָסט, וועגען, אייזענבאַהנען, א. אז. וו. געפינען זיך אין אַ שלעכטען צושטאַנד און ווערען געענדערט בלויז זעהר לאַנגזאַם. אין הערבסט 1935 קען קומען צו אַ גרויסען קאָנפליקט צווישען דער רעגירונג און ציוניסטען, מחמת דער איינפיהרונג פון לעגיסלאַטיוו־ראַט, וועלכע מען דאַרף ערוואַרטען צו יענער צייט. צו דער לעזונג פון אַראַבישען פּראָבלעם איז זעהר ווייט. נאָך איז היינט די פּסיכאָלאָגישע סיטואַציע גינסטיג פאַר אַן'איינ־גונג, ווייל אין אַנבליק פון דער שנעל־וואַקסענדע קער וואַרשיינליך שוין ענדגילטיג בעגראָבען די אי־טיווע האָט די אויפגאַבע צו האַמעווען די ווילדע אַק־לוזיע פון דעם „שעהנעם טאָג", ווען זיי וועלען הע־נען די יודען „אַריינוואַרפען אין ים". די עקזעקו־שטאַרקונג פון ישוב, האָבען די אַראַבישע פּאָליטי־ציעס פון די עקסטרעמיסטען אויף ביידע זייטען און דעם גאַנצען אויפבוי אונטערוואַרפען דער נאַציאָ־נאַלער דיסציפּלין. דערצו איז נויטיג אַ שטאַרקע אָר־גאַניזאַציע און אַ געאייניגטע עקזעקוטיווע, גע־שטיצט אויף דער ברייטעסטער קאָאַליציע. די אויפ־גאַבע פון היי־יעהריגען קאָנגרעס וועט זיין אָנצוזע־מען די נויטיגע מאָסנאַמען אין דער דאָזיגער ריכ־טונג.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראַנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער לאָדזער בעפעלקערונג, אַז

מארגען דאנערשטאג, דעם 14 מערץ ד. י.

ערעפענען מיר אַ מאָדערן

שיך-געשעפט

אונטער דער פירמע

J. FUKS

6 אויף נאַוואָמיעסקאַ 6

מיר בעזיצען אַ גרויסען אויסוואַהל פון דאַמען־, הערן־ און קינדער־שיך פון די בעסטע קוואַליטעטען. צוליב דער ערעפנונג ספּעציעלע רעקלאַמע־פּרייזען. קומט און איבערצייגט אייך!

ווענדונג!

מיר ווענדען זיך עפענטליך צו די פערוואַלטונגען פון די לאָדזער שניידער־אַרבייטער־פעראיינען, אַז זיי זאָלען אָפּ־שטעלען די אַרויסטרעטונגען לגבי די דאַמען־מייסטער־כאַלופּניקעס ביים איצ־טיגען שטרייק. פאַר יעדען איינצעלנעם פאַל פון טעראָריזירען אונזערס אַ מיט־גליד, וועלען די פערוואַלטונגען זיין פער־אַנטוואָרטליך און מיר וועלען ווי אַמ־שטרענגסטען רעאַגירען.

די פערוואַלטונג

פון דאַמען־שניידער־כאַלופּניקעס־פאַריין אין לאָדז, פּאָמאָרסקאַ 53

כעמיש־באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ, לאדז,

פּיעטריקאָווער 37.

Dr. med.

Leon Familie

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

6. שערפּיעז 37 (בענעדיקטאַ

נעהמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

דאנקזאגונג.

אַלע די, וועלכע האָבען אַנטייל גענומען אין דער לוי' און אָפּגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער אונ־פערגעסליכען מאַן, פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויס־פאָטער, זוהן, ברודער און שוואָגער

נ"ע שלמה ארי' לעסמאן

דריקט אויס אַ דאַנק פון צווייטאַגטען האַרץ

די טיפטרויערנדע פאַמיליע. 6665

דער שווער־געטראָפענער

פאמיליע לעסמאן

צוליב'ן טויט פון אונזער געאַכטעטען שעף

נ"ע שלמה ארי' לעסמאן

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

דאס פערסאָנאַל פון דער פירמע

ש. לעסמאן. 6665

Dr

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען.

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 45

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

לעכער

ווערען אויפגענ

ביי ג. נאַרדמאַן

שרודמיעסקאַ 8.

אונזער חשוב'ן חבר און קאָלעגע אליזיק קלאר

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער

פרוי נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיהל.

די פערוואַלטונג

פון פעראיינ. קירזשנער־צעך אין לאָדז, זאַוואַדזקאַ 4. 590

פאר גאלד,

בריליאַנטען, בריזשוטעריע

און לאָמבאַרד־קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

איזידאר פיאלקא

פּיעטריקאָווער 7.

אויערען, נאז און האלז

קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוזאַ־אָפּעראַציע א. ז. וו., ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישע פון 9–2 און פון 4–8 אָוונט.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאַלטענס און אנציגער

פון די בעסטע ביליצער און מאַמאַשאַ־ווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל. בעקומט מען נאָר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאַרוטאָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09

געדענקט, פּראָנט 2 שטאָק.

ערשטע יודישע שליפעריי

„ZGODA"

א. פ.

לאדז, ציגעל־גאַס 2, טעל. 134-51

(רוג פּיעטריקאָווער)

מאַכט בעקאַנט, אַז זי נעמט אָן צו שלייפען און שאַרפען אַלערליי מכשירים פאַר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזיערס און ווי גלימשערס אז"וו

ערשטקלאַסיגע אויספיהרונג! סאָלידע בעהאַנדלונג!

ביליגע פּרייזען!

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 1.30–2.30 מיטאָג און פון 5–9 אָוו. זונטאָג פון 10–1 מיטאָג

אַלע אַרטען ליכט

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

בעזעצטע יודן איפן באדען אין אמעריקא

די אמעריקאנער רעגירונג האט שוין צו דעם צוועק אסיגנירט 850 טויזנד דאלאר

נ י ו - י א ר ק, 12 (יט״א טעלעגראפיש) די אמעריקאנער רעגירונג האט בעשלאסען צוצושטעלען העלפען יודען זיך צו בעזעצען אויפ׳ן באדען אין אמעריקא, צו דעם צוועק איז דערווייל אסיגנירט געווארען 850 טויזענד דאלאר, מען טרעט שוין צו צו רעאליזירען דעם פלאן.

פעראָרדנונג פון פינאנז-מיניסטער

וועגען צאהלען ריטשאלט פון אומזאץ

וו א ר ש א, 12 (טעלעפאניש)

אין היינטיגען „דזשענניק אוסטאווו" איז פערעפענטליכט געווארען א פעראָרדענונג פון פינאנץ-מיניסטער אין פערשטענדיגונג מיט׳ן האנדעלס-מיניסטער וועגען ריטשאלט פון אומזאץ פאר קליינע אונטערנעהמונגען.

די דאזיגע פעראָרדנונג איז שוין געווען פאר-אויסגעזעהען אין דער רעדע פון פינאנץ-מיניסטער, וועלכע איז געהאלטען געווארען בעת דער-איצטיגער בודזשעט-סעסיע.

די פעראָרדנונג שטעלט פעסט, אז דער אומזאץ-שטייער פון קליינע אונטערנעהמונגען וועט היי-יאהר גענומען ווערען אויף א ריטשאלט-אופן.

ענטגילטיג פערקויפט די מזרח-כינעזישע באהן

פאר 140 מיליאן יען

מ א ס ק ו ו א, 12 (ספ. טעל)

צבכטען זענען ענטגילטיג אונטערגעשריבען געווארען די דאקומענטען וועגען פערקויפען די מזרח-כינעזישע באהן דורך סאוויעט-רוסלאנד צו מאנדזשו-קו, די באהן איז פערקויפט געווארען פאר 140 מיליאן יען.

200 דערהרגעטע אויף קובא

אנארכיע איז כאאס האבען ארומגענומען דאס לאנד

נ י ו - י א ר ק, 12 (ספ. טעל.)

פון מיאמי (פלארידא) מעלדעט מען, אז דער קובאנישער פאליטיקער קארלאס העוויא, וועלכער איז אין יאהר 1934 געווען פרעזידענט פון קובא, איז אנגעקומען מיט א גע-אעראפלאן פון האוואנא. ער האט ערקלעהרט די זשורנאליסטען, אז אין פערלויף פון שבת׳דיגען טאג זענען אין האוואנא אומגעקומען 200 פערזאן. אומעטום ליגען טויטע קערפערס. אין גאנצען לאנד הערשט א פולשטענדיגע אנארכיע, פרעזידענט מענדיעטא און פולק. באטיסטא האבען פערלוירען זייער אויטאריטעט, זייערע בעפעהלען הערט קיינער נישט, דער כאאס אויף קובא האט אנגענומען אונבעשרייבליכע פארמען.

65 טויזענד יודען זענען אוועק פון דייטשלאנד

לויט דייטשע סטאטיסטישע ציפערן

ב ע ר ל י ן, 12 (ספ. טעל.)

דער דייטשער סטאטיסטישער אמט האט פערעפענטליכט ידיעות וועגען דער צאהל יודען וואס וואוינען איצט אין דייטשלאנד. לויט די דאזיגע ידיעות האבען אין דייטשלאנד אין יאהר 1933 געוואוינט אנ׳ערך א האלב מיליאן יודען, איצט האט זיך די צאהל פערקלענערט מיט 65 טויזענד יודען.

אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד

מ א ס ק ו ו א, 12 (ספ. טעל)

די פוילישע טעלעגראפען-אגענטור גיט איבער עטליכע פאלען פון אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען אין פערשידענע ערטער אין סאוויעט-רוסלאנד, די געריכטען זאלען האבען די שולדיגע פריי-געשפראכען.

זיא איבזומטראליזאציו טרעט שארף ארויס געגען די אנטיסעמיטען און געגען די געריכטען, וועלכע האבען די שולדיגע בעפרייט

אמעריקאנער אקצ. געזעלשאפטען

וועלען ליקווידירט ווערען

וו א ש י נ ג ט א ן, 12 (ספ. טעל.)

פרעזידענט רוזוועלט האט היינט פערעפענטליכט א מאניפעסט צום קאנגרעס, אין וועלכען ער פערלאנגט אייבצופיהרען א גענויע קאנטראל איבער די אקציען-געזעלשאפטען, וועלכע עקספלא-אטירען די אנשטאלטען פון עפענטליכען געברויך (עלעקטרא-אוניעס, באהנען א.א.וו.) אין פערלויף פון 5 יאהר דארף א טייל פון די דאזיגע אקציען-געזעלשאפטען ליקווידירט ווערען

בודיניעס פון ד״ר עטקער

Dr. A. Oetker

פערטרעטונגען אין אלע גרעסערע שטעדט פון פוילען.

בעפרייען די אונלעגאלע עולים

מעמאריאל צום הויך-קאמיסאר

י ר ו ש ל י ם, 12 (יט״א טעלעגראפיש)

דער קאמיטעט צו העלפען די אונלעגאלע עולים האט זיך געווענדעט צום הויך-קאמיסאר וועגען בעפרייען אלע ארעסטירטע אונלעגאלע עולים, דער ענטפער ווערט ערווארט סוף פון היינטיגער וואך.

הרב קעסטענבערג געוועהלט אלס ראדאמער רב

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער ראדאמער קהלה

ר א ד א ם, 12 (טעלעפאניש)

אויף דער היינטיגער זיצונג אין דער קהלה, איז הרב ר׳ יחיאל קעסטענבערג ווידער אויסגע-וועהלט אלס ראדאמער רב.

דער גרויסער אינטערנאציא-נאלער שאך-טורניר אין מאסקווע

ר י ג א, 12 (ספ. טעל.)

נאך דעם 11-טען טאג אין שאך-טורניר געפינט זיך ווייטער אויפ׳ן ערשטען ארט דער סאוויעטישער מייסטער באטוויניק, וועלכער האט דערגרייכט 12 פונקטען.

דער טשעכישער מייסטער פלאהר האט 11 א האלב פונקט, לאסקער — 11, קאסאבלאנקא 10 א האלב, לעווענפיש 10, שפילמאן און קאהן צו 9 פונקטען, ראמאנאווסקי — 8 א האלב, רומין 7 א האלב פונקט

מארגען איז דער לעצטער טאג אין טורניר.

יודישע גרוסען פאר פרעזידענט טאמאס מאסאריק

פ א ר י ז (יט״א) צום 85-יעהריגען יובילעאום פון פרעזידענט טאמאס מאסאריק, האט דער קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז איבערגעשיקט דעם בעל-היובל פאלגענדע בעגריסונג, אונטערגעשריבען דורך דר. נחום גאלדמאן:

„אין נאמען פון די יודישע קיבוצים, וועלכע דער קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס רעפרעזענטירט, אין נאמען פון מיליאנען יודען, ערלויבען מיר זיך צו שיקען אונזערע רעספעקטפולע בעגריסונגען דעם גרויסען פערטיידיגער פון דער דעמאקראטיע און פון די רעכט פון די פעלקער און מינדערהייטען".

פ ר א ג (יט״א) צום 85-טען געבורטסטאג-יובילעאום פון פרעזידענט פון דער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק פראפ. טאמאס מאסאריק זענען אין אלע סינאגאגען פון דער גאנצער רעפובליק אפגעריכט געווארען תפילות פאר׳ן וואויל פון בעל-היובל.

צ י ר י ך (יט״א) צום יובילעאום פון פרעזידענט מאסאריק האט דער צענטראל - קאמיטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין דער שווייץ איבערגעשיקט דעם טשעכאסלאוואקישען געזאנדטען אין בערן א ווארימע בעגריסונגס-דעפעשע.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאסטשפילען
פונ׳ם בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פרעמיער פון די בערלינער טעאטערס
אלעקסאנדער גראנאך
לעצטע וואך פאר׳ן שליסען דעם ווינטער-סעזאן!
היינט דינסטאג, 9.30 אווענד
גרויסע איינהייטס-פארשטעלונג
אלע בילעטען נור 1 זל. ערשטע רייה אין פארטער
שלום אש׳ס בעריהמט מייסטערווערק
„גאט פון נקמה"
הויפט-ראל: יעקל שאפשאוויטש — אלעקסאנדער גראנאך.

מארגען דאנערשטאג
איינהייטס-פארשטעלונג
אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זל.
ערשטע רייה — אלטער קאצינגע׳ס
וועלט-געווויסען!

אין פארבערייטונג:
גרויסע טראדיציאנעלע
פורים-פארשטעלונג
אברהם גאלדפאדענס גלענצענדע אפערעטע
„אחשורוש"
מיט דער בעטייליגונג פון די בעסטע כוחות פון „ראזמאיטאשטשי"-אנסאמבל.
פרטים אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

טראגעדיע צווישען א לובלינער יודיש פאר-פאלק

פוצענדיג נאך דער חתונה דעם מאנ׳ס אנצוג... — צו א דאקטאר דארף מען געהן פאר אן... נישט נאך דער חתונה. — דער מאן בעקומט א יאהר תפיסה, ער פערזיכערט אבער, אז ער איז געפאלען א קרבן פון זיין „דזשענטעלמענישקייט"..

די טראגעדיע האט זיך אפגעשפילט אין א זעהר ארעטליכער יודישער פאמיליע אין לובלין, צווישען מענשען, וואס שטעהען אין האנדעלס-בעציהונגען און האבען א ברייט-פערצווייגטע פאמיליע און חבר׳ים, הגם דער פינאל האט זיך אפגעשפילט אין לובלינער קרייז-געריכט און דער פראצעס איז פארגעקומען ביי אפענע טירען, האלטען מיר דאך נישט פאר מעגליך אנצורופען נעמען.

די געשיכטע אליין איז אבער נישט נאר סענסאציאנעל, נאר דער עיקר — בעלעהרענד און דערפאר איז כדאי שוין אליין צו דערצעהלען דאס כאראקטעריסטישסטע.

א טאכטער פון א אנגעזעהענער ארטאדאקסיש-סוחרישער פאמיליע האט געטון א שידוך און איז א כלה געווארען פאר א יונגערמאן, וועלכער שטאמט אויך פון די זעלבע סוחרישע ספערען. בעקומען 6 טויזענד זלאטעס נדן און געשטעלט א חופה.

דער יונגער מאן, הגם ער האלט זיך נאך און דער מעלה און געהט אפילו יעדען טאג דאווענען, האט ער אבער אלס בחור זיך נישט נוהג געווען ווי זיין פאטער און זיין זיידע און דעריבער אויך האט ער זיך דערוואוסט פון אזעלכע צרות, וואס זיין עלטערע זיידע האט נישט געוואוסט.

ביז ער איז אריינגעפאלען אין די הענד פון א דאקטאר פאר ווענערישע קראנקהייטען. און פער האן דאקטוירים ביי וועלכע עס איז לייכט אריין און שווער ארויס. דער יונגערמאן האט בעצאהלט עטליכע הונדערט זלאטעס, און זיך אזוי לאנג געהיילט ביז... ער האט חתונה געהאט.

נאך דער חתונה האט זיך פרוי, פוצענדיג איהם דעם שבת׳דיגען אנצוג, געפונען דארט אזעלכע זאכען און אזעלכע רעצעפטען, פון וועלכע זי האט אפגעצייכנט.

געוויינט, געספאזמירט, האט דער מאן זי בערוהיגט און לויט איהר פערלאנג געבראכט א צייגניש פון דאקטאר, אז ער איז געזונד.

און עטליכע חדשים שפעטער האט מען זי אפגעפיהרט אין יודישען שפיטאל, דארט האט זי און שווערע יסורים געבוירען א קינד און דאקטוירים האבען קוים זי אליין אפגעראטעוועט.

צווישען פאר-פאלק האבען זיך דערנאך אנגעהויבען פסדר׳דיגע מחלוקות און לסוף זענען זיי זיך פונאנדערגעגאנגען און היות מען האט אין קיין פרט נישט געקענט קומען צו קיין אויסגלייך, און קיין שום בוררים האבען נישט געהאלפען האט די פרוי דערלאנגט אנ׳אנקלאגע אין געריכט, אז דער מאן האט איהר אנגעשטעקט מיט א ווענערישער קרענק. אין געריכט האט דער מאן געטענה׳ט, אז געשעהען איז פונקט פערקעהרט, אז די פרוי איז קראנק געווען און זי האט גאר איהם אנגעשטעקט און אין רעזולטאט האט דאס געריכט פערמשפט דעם מאן אויף א יאהר תפיסה.

חוץ דעם האט זיך דער פראקוראר פעראינטערעסירט מיט׳ן דאקטאר, וועלכער האט ארויסגעגעבען א צייגניש, אז דער מאן איז געזונד.

דער מאן אפעלירט און פערזיכערט, אז איהם וועט געלונגען זיך צו רעהאביליטירען, ווייל — טענה׳ט ער — ער איז באמת געפאלען א קרבן פון זיין פרוי, נאר אלס דזשענטעלמען האט ער געליטען און געשוויגען...

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2 און 5–8 אווענד,
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג
און יו״ט 9–1. פאר דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז,
13 מערץ 1935

„עקספערימענט מיט די ענדעקעס אין די שטאט־ראטען האט זיך איינגעגעבען"

דער עקספערימענט האט זיך איינגעגעבען — דער פאציענט האט זיך דערארבערט דאס רעכט צו א משוגעים־העמדעל". אונטער דעם דאזיגען קאפ האט דער נעכטיגער „קור. פאראנ." פערעפענטליכט א לייט־ארטיקעל וועגען דער ווירטשאפט פון די ענדעקעס אין די שטעט, וואו זיי האבען, בעת די וואהלען צו די שטאט־ראטען בעקומען א מעהרהייט. מיר ברענגען דא אייניגע שטעלען פון דאזיגען אינטערעסאנטען ארטיקעל

„עס האט בעסער נישט געקאנט געשעהן. א רייה יאהרען פון אונפעראנטווארטליכען פלוידער אין דער זיסער צוריקגעצויגענקייט פון דער אפאזיציע האט אפגעווישט די קאנטורען פון דער ענדעקישער פיזיאנאמיע. מיר ווייסען, אז זי ווערט געפלאגט פון אינערליכע פערמענטען און טיפע שטרייטיגקייטען, שפאלטונגען און שענדליכע מפלות אויף פערשידענע געביטען, די בונטען מצד יונגווארג און אלטווארג. מיר האבען אזוי ארום פאר די אויגען א גאנץ געננוג בילד פון די שטופענווייזע אפפאלען פון צאהלרייכע עלעמענטען, פון דעם אמאל אזוי דראהענדיגען פאליפ און פון דעם אפשטארבען פון דעם פארם לאזען קערפער. אבער די נאטור פון דעם אונגעהויער וואס האט פערלוירען ברייטערע מעגליכקייטען ארויסצווייזען זיינע איינגעבוירענע אייגענשאפטען אויפהערענדיג צו אינטערעסירען די ברייטע עפענטליכקייט האט אויפגעהערט אויך צו וועקען די וואכזאמקייט.

אין דער דאזיגער אטמאספערע, האט אין די לעצטע יאהרען, אויף די חורבות פון דער אמאליגער פינסטערער מאכט, הויפטזעכליך דעפ. ריבארסקי, געשטיצט דורך זיינע צוהעלפער, ענטוויקעלט א „נאציאנאלע" פראזעאלאגיע פול מיט פאטאס און פריי פון אינהאלט, געבענדיג צו פערשטעהן, אז ער בעזיצט עפעס א צויבער־שטעקעלע, וואס האט די אייגענשאפט צו פערוואנדלען וואסער אין מילך, זאמד אין גאלד, נויט אין רייכטום. ביי דער געלעגענהייט פון דער דיסקוסיע, אין דער רייה נאך, פון אלע פראגען פון עפענטליכען לעבען: נאציאנאלע ווירטשאפט, זעלבסטפערוואלטונג, בודזשעט, בילדונג, קולטור א. אז. וו. האט ה' ריבארסקי פראדוצירט זיין בעליבטען רעפריין: עס וועט נישט זיין גוט אזוי לאנג, ווי מיר וועלען נישט פיהרען „אמת'ע נאציאנאלע פאליטיק". צו אלדי רוחות ווייזט אמאל די דאזיגע איערע „נאציאנאלע פאליטיק"! אבער דער מכשף פון דער „גאז. ווארש." בעהאלט זארגפעלטיג דאס צויבער־שטעקעלע, נישט צו פערגליי־כען דוניקאווסקי דעם סוד פון זיינע גאלד־ברענגענדיגע שטראהלען זעטא. ער פערזיכערט אונז נאר, אז דאס שטעקעלע האט די מאס פון א גרויסען דראנג בעציהרט מיט א סך סענקעס און אז זיין כשוף הויבט זיך אן מיט'ן מאמענט ווען עס הויבט אן צו פאלען אויף יודישע פלייצעס. עס בלייבט נאר נישט קלאר א קליינינקייט, און נעמליך, אויף וואס פאר א אופן וועט מען מיט אזא „נאציאנאלען" אינסטרומענט אדורכפיהרען גליקזעליגקייט אין לאנד פון די סארמאטען. שענקיעוויטש'עס ראך קאוואלסקי האט אויך געשלאגען, וואו עס האט זיך נאר געלאזט, אבער ער האט נישט געהאט קיין אמביציע פלענער צו ראטעווען די רעפובליק. אויסער ווען ער האט געקלאפט אויף די פלייצעס פון די אקופאנטען. וואס אבער ער האט געטון בעת דער מלחמה אין יאהר 1920 דער פיהרער פון די ענדעקעס — איז דעם פאלק גארנישט בעקאנט.

און מיר וואלטען ווייטער גארנישט געוואוסט וועגען דער געהעריגער מעטאדע פון דעם „נאציאנאלען" בעגליקען דאס לאנד ווען נישט דאס אויסערגעווענליכע גליק פון צופעליגען נצחון פון די ענדעקעס בעת די וואהלען צו די זעלבסטפערוואלטונגען אין צוויי גרויסע שטעט, און נעמליך אין לאדז און פויזען. עס האט זיך אבער דא בעשטעטיגט דאס אלטע שפריכווארט, „עס איז נישטא אזא שלעכטס, וואס זאל נישט אויסגעהן צום גוטען", וואס פרעמיער קאזלאווסקי האט תיכף אויסגענוצט אין קאמף שכל'דיג בעשלאסען, אז מען דארף די זיגער געבען די מעגליכקייט צו בעווייזען, וואס זיי קענען און זיי זאלען נעמען די פעראנטווארטליכקייט. די גרעסערע „נאציאנאלע שישקעס" האט מען אפילו ארויסגעלאזט פון קרימינאל, בכדי זיי צו געבען די מעגליכקייט צו ערפילען פונקציעס פון ראטמענער אין לאדז.

און זיי האבען אנגעהויבען צו רעגירען. אין פויזען פארזיכטיגער, אין הסכם מיט דער סיסטעמאטישער נאטור פון די דארטיגע בירגער. אין לאדז דערפאר מיט דער גאנצער פארע, אויף א לאבוזעוואטען, כאמישען אופן, ווייל אויפריכטיג און אין ריינעם גייסט פון „נאציאנאלען לאגער". די „גאז. ווארשאווסקא" האט נישט געשפארט קיין בעמיהונגען צו איבערצייגען איהרע אנהענגער, אז אט, פון זאל פון לאדזער שטאט־ראט וועט פאלען דאס ליכט אויפ'ן פאלק, וואס איז פערזונקען אין זארג און אז דארט ווי אויך אין פויזען ווערט קלאר, אויף א פלאסטישען און ראדיקאלען אופן דעמאנסטרירט וועגען דער סודות'דיגער פראגראם פון די ענדעקעס, וועלכער וועט בעווייזען ווי אזוי די סארמאטען דארפען לעבען און ווירקען, בכדי צו זיין פולשטענדיג גליקליך. גליק — איז א ענין, וועלכען מען דארף נישט גרינגשעצען. האבען מיר אלע אנגעהויבען צו ווארטען אויפ'ן דאזיגען ליכט. און וואס וועט איהר זארגען! — עס האט א שפראץ געטון. עס איז נישט זאגאר עהנליך אויף ליכט, אבער דאך האט עפעס א שפראץ געטון פון די קעפ פון די „נאציאנאלע" לאדזער ראטמענער.

פערשטעהט זיך, א רעכטגלויביגער „נאראדאוועץ" פון די שטורם־קלאננעס האט ערווארט, אז עס וועט א שפראץ טון מיט אנטיסעמיטישען ראדיקאליזם, קענענדיג אויף אויסווענדיג די טעאריעס, אז אין אלעם שלעכטס זענען שולדיג די יודען, „ הויפט־שונאים פון פוילישען פאלק, האט ער ערווארט רעוואלוציעס וועגען די מעטאדען פטור צו ווערען פון דאזיגען אומגליק. דערווייל אבער, האט א שפראץ געטון גאר א אנדערע חכמה, וואס איז דורך דער „גאז ווארשאווסקא" אנערקענט געווארען פאר דער גרעסטער גייסטיגער דערגרייכונג פון די ענדעקעס. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס אומגליק פון פוילען זענען נישט די יודען, נאר די פוילישע אינטעליגענץ. דער איבערפלוס פון דער דאזיגער אינטעליגענץ, וואס איז געקרוינט געווארען צום טיטול פון א נישט פראדוקטיווען שיכט פון פאלק, וואס בעלאסטעט אנדערע פראדוקטיווע שיכטען און דעריבער — א זעהר לאגישע און הערליך־דרייסטע פאלגערונג, אז מ'דארף דעם דאזיגען נישט פראדוקטיווען שיכט גיליטאצירען, רעדוצירען, אונטערדריקען קודם כל ווירטשאפטליך. צוליב דעם, וואס דער דאזיגער שיכט ענטשטעהט דורך וויסענשאפט — דארף מען פערניכטען די וויסענשאפט און די וויסענשאפטס־אינסטיטוציעס. אזוי אבער ווי זי איז צום בעדויערן, ביז איצט דער איינציגער אפנעמער פון קולטורעלע גיטער — דיקטירט דער „נאציאנאלער" שכל, אז מען מוז אדויסטרייבען די קולטור.

און צום שבח פון דער פארטיי־דיסציפלין, וואס הערשט אין דער גרופירונג פון אוניווערזיטעטס־פראפעסאר ריבארסקי, מוז מען מודה זיין, אז זיינע אונטערגעווארפענע ראטמענער פון לאדז און פויזען בעמיהען זיך אויסצופיהרען דעם דאזיגען פראגראם מיט א בראוואור, וואס רעקאמענדירט זייערע גייסטיגע טעמפקייט. זייערע אלע בעשלוסען זענען געווענדעט געגען דער וויסענשאפט, שול־וועזען, קולטור, הגם — למשל אין לאדז אויך געגען די ארבייטער, אבער דאס מסתמא צוליב דער מורא, אז פערדינענדיג זאל זיי זיך נישט פערגלוסטען צו בילדען זייערע קינדער אדער זיך נישט איבערנעמען מיט קולטורעלע אספיראציעס. דאס ארויסטרעטען געגען די ארבייטער איז גיכער א פראפילאקטיק מיטעל געגען דער פערקלענערונג פון דעם אינטעליגענטען שיכט.

די לאדזער „נאראדאוועצעס" האבען צושטערט די מאטעריעלע יסודות פון דער איינציגער, אין דער דאזיגער האלב מיליאנען שטאט, העכערער לעהר־אנשטאלט, פון פוילישען טעאטער, און פון א רייה אנדערע קולטורעלע אינסטיטוציעס. די פויזנער האבען זיך צובונטעוועט געגען די שול־ביבליאטעקען, אויסער־שול בילדונג, סטיפענדיומס פאר דער נישט פערמעגליכער שטודירענדער יוגענד, טעאטער, ליטעראַרישע פרעמיעס א. אז. וו. מיט איין ווארט — נידער מיט דער פוילישער אינטעליגענץ און קולטור.

די ענדעקעס — מען דארף עס מודה זיין — האבען ריכטיג אפגעשאצט זייערע הויפט־שונאים. דאס איז ווירקליך די וויסענשאפט און קולטור. די פינסטערע כחות פון די ענדעקישע תורות קענען בלי העז נאר אין ענגע קעפ, וואס זענען פערזונקען אין פינסטערניש. צו געבילדעטע קעפ האבען זיי נישט קיין צוטריט. דערפון דאס שטרעבען צו פערלעשען די קוואלען פון ליכט. נידער מיט דער וויסענשאפט, נידער מיט דער קולטור, נידער מיט דער אינטעליגענץ — זאל לעבען די ענדעציע!

דער עקספערימענט האט זך איינגעגעבען. דאס צולאזען די ענדעקעס צו דער מאכט אין די זעלבסט פערוואלטונגען, האט געגעבען א פאזיטיווען רעזולטאט: איצט איז שוין נישט פארהאן קיין ספק, אז מען דארף זיי ארויפלעגען א משוגעים־העמדעל.

ענין מיליטער-דינסט אין פראנקרייך

די פראגע וועגן 2 יאהר מיליטער-דינסט. — די רעכטע זענען פאר 2 יאהר, די לינקע — געגען

די גאנצע פראנצויזישע עפענטליכקייט איז איצט פערנומען מיט איין פראגע: — וואס טון מיט דעם מיליטער־דינסט? — עס קומען איצט די „לידיגע" יאהרען, דאס הייסט, 4 יאהר ווען עס וועלען זיין ווייניג 21־יעהריגע יונגעלייט, צוליב די 4 קריגס יאהרען, ווען די געבורטען זענען שטארק פערקלענערט געווארען. עס געהט איצט א גרויסע דיסקוסיע, אויף וויפיל צייט פערלענגערען דעם מיליטער דינסט: 15 חדשים? — אנדערהאלבען יאהר צי 2 יאהר? — פראנקרייך פלעגט ביז איצט האבען אינגאנצען איבער 200 טויזענד סאלדאטען פון דעם רעגולערען דינסט אבער איצט? — ווען דייטשלאנד בעוואפענט זיך איצט בסדר, צי קען אזא ארמעע גענוג זיין? — די פרעסע דרוקט איצט פיל פאלעמיסטישע ארטיקלען. אלע רעכטע זענען אבסאלוט פאר 2 יאהר אבער די סאציאליסטען און קאמונים טען טרעטען שארף ארויס געגען דעם און די ראדיקאלען זענען ווי אלעמאל וואקלענדיג. סיי יא און סיי נישט. איינער פון די קאמפעטענטעסטע ארטיקלען אין דעם געביט האט פערעפענטליכט דער קאלאנעל זשאן פאברי אין „ענטראנסיזשאן". קאלאנעל פאברי איז גוט בעקאנט ביי יודען. ער איז עהרען־פרעזידענט פון די יודישע וואלאנטערען, רופט זיך ווארים אפ אויף יודישע פראגען. ער איז אליין א מיליטער־מאן, און פרעזידירט די פארלאמענטארישע קאמיסיע פאר דער ארמעע. זיינע אויספיהרונגען זענען:

אזוי ארום — שרייבט פאברי — האט מען ביז איצט געקענט צוקריגען אין די פאלקען פון 1936 ביז 1940 מעהר ווייניג 200 טויזענד קאנטינגענט־זעלנער. דאס איז געווען א ביסעל ווייניגער ווי אין א נארמאלען פעריאד.

אבער דאס איז געווען גענוג אזוי לאנג, ווי דייטשלאנד האט זיך נישט בעוואפענט און אפילו ווען דייטשלאנד האט שוין אפען אנגעהויבען זיך צו בעוואפענען, האט מען גע־קענט מיינען, אז מען וועט זיך נאך אנ'עצה־געבען דערמיט, וואס מען וועט נעהמען „פראפעסיאנעלע מיליטער לייט"....

...אבער איצט זענען די אלע לעזונגען פער־שטויסען צוליב דעם קאפיטאלען פאקט, וועלכער האט אלעם איבערגעשטיגען. די רייכסוועהר איז נישט געוואקסען מיט 50 אדער 100 טויזענד מאן; זי איז נישט געווארען געטאפעלט, נאר פערפירפאכט. און די קאזארמע־פאליציי איז פון 35 טויזענד מאן אריבער אויף 180 טויזענד מאן (און מארגען 200 טויזענד), אלזא, זי איז פערפינפאכט געווארען.

און עס איז נישטא קיין אנדער אמת, ווי דער אמת.

זשאן פאברי שרייבט ווייטער:

איידער מען שרייט „נידער מיט די צוויי יאהר!" דארף מען זיך פריהער אויפקלערען, ווי אזוי דאס ביז איצטיגע געזעץ פון 1 יאהר מיליטער דינסט, וועלכעס איז געשאפען געווארען, כדי צו קענען זיך קעגענשטעלען די 135 טויזענד מאן פון דער רייכסוועהר און פאליציי וועט איצט קענען זיך קעגענשטעלען א דייטשער ארמעע פון 585 טויזענד מאן.

אבער דער דאזיגער אידעע שטעלט זיך געגען די וואך אין „עוור" א צווייטער מיליטער מאן, דער יודישער גענעראל מאיער. דער דאזיגער הויכער מיליטער מאן ווערט געהאלטען אין לאנד פאר א גרויסען קענער אין די פערטיידיגונגס־פראגע, דער גענעראל מאיער האט פארן קריג אין 1914 אנגעשריבען א בוך וועגען צוקונפטיגען קריג. אין זיינע אלע פאראויסזאגונגען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר אמת'ע. איצט זאגט דער גענעראל מאיער, אז דאס פערלענגערען דעם מיליטער־דינסט וועט .גארנישט העלפען. די מענשען מאסע האט מעהר קיין בעדייטונג נישט אלס שוין. דער אוויאן, דער מאטאר, גאז, הארמאטען, דאס איז דער עיקר -— מען דארף האבען מיליטער־לייט ספעציאליסטען און דער „עוור" קומט נעכטען נאך צוריק צו דערזעלבער פראגע אין זיין לייט־ארטיקעל:

די גאנצע פראגע איז טאקע צו וויסען, צי דאס איז טאקע דאס בעסטע מיטעל צו פער־שטארקען די ארמעע דערמיט, וואס מען וועט טאפלען די עפעקטיווען פון דער אזוי גערופענער „אקטיווער" ארמעע. דאס וואס שרעקט אונז איז וואס מען קומט צוריק נישט געקוקט אויף דער לעהרע פון 1917—1918 צו די פעהלערן פון 1914, כדי צו שיצען און אנהאלטען אונזערע פארטיפיקאציעס אויף מזרח דארף מען נישט קיין מאסיווע באטאליאנען נאר ספעציאליסטען, האט מען דען געטון אלעס, וואס מען האט געדארפט [illegible] כדי זיי צו רעקרוטירען? — אט איז די הויפט פראגע. און מען קען שוין זאגען, אז ניין. האט מען זיך בעשעפטיגט מיט דער וויכטיגער ראלע פון דער אוויאציע צו זעגען מיר נאך אלץ בסדר ביי דער דאזיגער אלטער און נארישער טאקטיק, וועלכע בעשטעהט אין האמעווען דעם שונא מיט מענשען־פלייש און מענשען־־מוסקולען?

די רעכטע צייטונג „זשורנאל דע דעבא" גיט אויך אן ציפערען. די 2 יאהר דינסט זענען שוין מעהר פאר דער צייטונג קיין פראגע נישט:

עס איז א פאקט, עס איז מעהר נישטא אין דער פראגע קיין ארט פאר פארטיי־פראזען אדער פאר דאקטרינעס. עס געהט אין ציפערען. דייטשלאנד האט אנ'ארמעע פון 600 טויזענד מאן אין דער צייט, ווען מיר האבען נישט מעהר ווי 300 טויזענד מאן. מיט די לידיגע יאהרען וועלען מיר אפילו די ציפער נישט קענען אנהאלטען און מיר וועלען אראפפאלען צו א 150 טויזענד. אין דער צייט ווען דייטשלאנד האט אנגענומען אלע נויטיגע מיטלען כדי זיך אנטקעגען שטעלען די דעפיציט־יאהרען. דאס הייסט, אז נישט בלויז דאס געזעץ פון 2 יאהר איז א נויטווענדיגקייט, נאר מען וועט נאך מוזען אנקומען צו ספעציאליסטען און פריווילעגע. צו דער קאנקלוזיע מוז מען קומען נאך א פשוט'ען עקזאמען פון פאקטען און ציפערען. די מעלדונג פון מארשאל פעטען, וועלכע איז אהן לײדענשאפטען און בלויז באזירט אויף רעאליטעט און ציפערן קען מען נישט אפשלאגען.

* * *

די „הומאניטע" רופט צום קאמף געגען די 2 יאהר, דער קאמוניסט וואיאן קוטיריע האלט, אז דאס געזעץ פון צוויי יאהר איז א נידריגער מאנעוור פאר די נאהענטע מוניציפאליטעט וואהלען. צוליב דער לעצטער גריפע שטערבליכקייט.

„וויל מען נישט אפלאזען אין לאנד די מיליטערישע קלאס פון 300 טויטע.

די רעגירונג וויל מיט אמאל דורכפיהרען די אפשטימונג, אז מען זאל קענען בענוצען דעם ארטיקעל 40. מיר האבען דעריבער קיין איין מינוט נישט צו פערלירען, כדי אלעס טון און אויסמיידען די זעלנער, וועלכע מען דארף איצט בעפרייען צו פערלענגערען זייער דינסט אויף נאך 6 חדשים.

י. סקי.

שטורישע שבת-דעמאנסטראציע אין תל-אביב

ירושלים.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם פראפאגאנדע־חודש פאר שמירת שבת, וואס איז פראקלאמירט געווארען דורך דער רבנות הראשית פאר ארץ ישראל, איז דעם לעצטען שבת פארגעקומען אין תל־אביב א יוגענד פערזאמלונג, געווידמעט דער פראפאגאנדע פאר שמירת שבת. די פערזאמלונג איז ארגאניזירט געווארען דורך די רעליגיעזע יוגענד־ארגאניזאציעס פון דעם „מזרחי", פון דער „אגודת ישראל", ווי אויך דורך דער רעוויזיאניסטישער רעליגיעזער ארגאניזאציע „ברית ישורון".

נאכ'ן שלום פון דער פערזאמלונג איז א טייל פון דער פערזאמעלטער יוגענד אונטער דער אנפיהרונג פון „ברית ישורון" ארויס מיט א דעמאנסטראציע אויף דער גאס און האט אנגעהויבען אפצושטעלען די דורכפאהרענדע אויטאמאבילען, ווארפען אין זיי שטיינער און ברעכען אין זיי די שויבען. די ארויס־גערופענע פאליציי האט פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען. בשעת די געשעהענישען איז געקומען צו א רייה צוזאמענשטויסען, בעת וועלכע עס זענען לויט פערוואונדעט געווארען 8—10 פערזאן.

די גאנצע ארץ־ישראל'דיגע פרעסע אהן אויסנאהם פעראורטיילט שארף די שבת־דעמאנסטראציע אין תל־אביב.

דער „הארץ" שרייבט:

„נישט צו פערשטארקען און נישט צו פערפעסטיגען דעם שבת איז עלול געווען די ווילדע דעמאנסטראציע אין תל־אביב, נאר צו מחלל זיין און פערשטערען דעם שבת אויפ'ן טרויעריגסטען אופן. דער יעניגער עלעמענט צווישען אונזער יוגענד, וואס האט שוין בעוויזען נישט ביי איין געלעגענהייט, אז ער איז פעהיג בלויז אויף איין איינציגען וועג אויס־צודריקען זיין „צארן" און וואס איז להוט נאך יעדע דעמאנסטראציע, — האט זיך צוגעאיילט אויס־צונוצען אויך די דאזיגע געלעגענהייט און איז ארויס אין גאס, אויפגעהויבען א פאהן (אום שבת און צוליב שבת!) און האט פערענדיגט מיט געשלעגערייען און אנפאלען... די פראפאגאנדע פאר שמירת שבת קאן נישט געפיהרט ווערען מיט דער הילף פון פיזישער קראפט, מיט דער הילף פון ווילדע איבערפאלען און דורך רווישיגע דעמאנסטראציעס. כדי די פראפאגאנדע זאל דורכדרינגען די הערצער פון דעם ישוב און האבען א אפקלאנג, מוז זי געפיהרט ווערען אויף גאנץ אנדערע וועגען און קודם־כל מוזען די רייהען פון די, וואס ווילען דעם שבת פערשטארקען, געריינעגט ווערען פון אזעלכע עלעמענטען, וואס קאנען דערפיהרען צו פראוואקאציעס, ווי די, וועלכע מיר האבען געהאט דעם לעצטען שבת".

דער „דבר" פעראורטיילט שארף די געשעהענישען און בעטאנט, אז זיי האבען געטון א זעהר שלעכטען דינסט דעם געדאנק פון שמירת שבת. „די בריונות, אין אלע איהרע פארמען און אויך אין דער דאזיגער פארם, מוז ווערען אויסגעווארצעלט פון דעם לעבען פון דעם יודישען ישוב."

אויך דער רעכטער „דואר היום" בעצייכענט די שבת'דיגע דעמאנסטראציע אלס חילול השם און בעטאנט, אז אויב ביז איצט האבען מיר נאך נישט אין ארץ־ישראל קיין „מחללי שבת להכעיס" קאנען אבער אזעלכע גבורות, ווי די, וואס עס האבען בעוויזען די שבת'דיגע דעמאנסטראנטען, דערפיהרען אויך דערצו". (פאלקאר)

שפּאַנישע אַנטיסעמיטען בײַ דער אַרבייט אין אַרגענטינע

אַ בריף פון בוענאָס־איירעס

פון יעקב באָטאָשאַנסקי

אַנטיסעמיטיזם האָט אין אַרגענטינע קיינמאָל נישט געפעלט אין אַ געוויסער מאָס. פאַראַן אַנטיסעמיטיזם אין בלוט און מאַרך פון דער שפּאַנישער שפּראַך. אַ ייד הייסט אויף שפּאַניש „כודיאָ", אָבער דאָס דאָזיגע וואָרט באַדייט אויך אַ פּראָצענטניק און אַ פאַרשאָלטענער. און ווען אַ שפּאַניער אָדער אַרגענטינער זאָגט דאָס וואָרט „כודיאָ" און ער מיינט אַ יידן, זעהט ער דערביי עפּיס אַ מיאוסקייט, און אַנאומווירדיגקייט. ווען די ערשטע יידן זענען מיט 46 יאָהר צוריק אָנגעקומען אין דער אַרגענטינער רעפּובליק, האָט מען זיי נישט גערופן „כודיאָס", נאָר „רוסאָס", ווייל זיי האָבן אַלע געשטאַמט פון רוסלאַנד. און מיט דער צייט איז שוין דאָס וואָרט „רוסאָ" געוואָרן אידענטיש מיט ייד. נישט נאָר רוסישע יידן, נאָר אויך רומענישע און אפילו דייטשע האָט מען גערופן „רוסאָס". ווען איך, דער מחבר פון די שורות, בין צוריק מיט יאָהרן אָנגעקומען קיין אַרגענטינע, און מען האָט מיך גערופן „רוסאָ", האָב איך געענטפערט, אַז איך בין אַ „רומאַנאָ", דאָס הייסט אַ רומענישער. האָט מען מיר שאַרף געענטפערט:

— גוט, אָבער אַ „רוסאָ־רומאַנאָ", נישט אַ רומאַנאָ אַליין!

און מיר איז דאַמאָלט קלאָר געוואָרן, אַז מיט דעם וואָרט „רוסאָ" מיינט מען אַ ייד, די אמת'ע רוסן, די עכטע, האָבן אַרײַנגעכאַפּט צוליב דעם אַביסל שנאה און זיי האָבן נישט וועלענדיג פאַרזוכט דעם טעם פון אַנטיסעמיטיזם.

ווייס־גוואַרדייער פון קאָלטשאַק'ס און דעניקין'ס אַרמייען, וואָס זענען פאַקטיש געווען די ערשטע פאַרשפּרייטער פון בעוואוסטזיניגן אַנטיסעמיטיזם אין דרום־אַמעריקאַ בכלל און אַרגענטינע בפרט, האָבן זיך אַוועקגעלייגט מען זאָל דאָ די יידן רופן נישט „רוסאָס", נאָר „כודיאָס".

די יידן האָבן נישט געהאַט קיין גרויסן חשק צו קריגן דעם נאָמען „כודיאָ", ווייל, ווי שוין געזאָגט, איז צופיל שנאה און פאַראַכטונג אַרײַנגעטאָן געוואָרן אין דעם דאָזיגן וואָרט פון זייט דער שפּאַנישער אינקוויזיציע. ביים סאַמע אָנהויב פון דער יידישער אויסוואַנדערונג קיין אַרגענטינע האָט אַ יידישער אינטעליגענט זיך אָנגעהויבן באַפרײַנדן מיט אַן אַרגענטינער פּראָפעסאָר, האָט איינמאָל דער פּראָפעסאָר אײַנגעלאַדן דעם יידן צו זיך אין הויז און איהם פאָרגעשטעלט פאַר דער פרוי אַלס אַ „כודיאָ". ווען די פּראָפעסאָרשע האָט דערהערט דעם דאָזיגן וואָרט האָט זי זיך דערשראָקן, זיך איבערגעצלמ'ט און איז אַנטלאָפן. די יידן האָבן געפּרוּווט אײַנפיהרן די בעצייכענונג „איזראַעליטאַ" פאַר דעם בעגריף ייד און זייערע אינסטיטוציעס גערופן „האָספּיטאַל איזראַעליטאַ" („יידישער שפּיטאָל"), „עסקועלאַ איזראַעליטאַ" („יידישע שול") און אַזוי ווייטער. אָבער די מאַסן האָבן דאָס וואָרט „איזראַעליט" נישט אַקצעפּטירט און גערופן די יידן פריהער „כודיאָ" און שפּעטער „כודיאָ רוסאָ" און אַרײַנגעלייגט אַ ים מיט שנאה אין די דאָזיגע ווערטער.

פאַראַן אַ געוויסע טענדענץ ביי די ליבעראַלע און פּראָגרעסיווע אַרגענטינער צו רופן די יידן „יודישע". די יודישע שפּראַך רופן זיי שוין לאַנג „יודיש". אצינד פּראָבירט מען זיי אַבצוווענדען דעם זעלבן נאָמען פאַר יידן אויך. אין אַ סך שפּאַנישע צייטונגען טרעפט מען דאָס וואָרט „לאָס יודישעס", אָבער די מאַסן זאָגן ווייטער „כודיאָ", און איך בין שטאַרק מסופק, צי זיי פאַרשטעהן גאָר דאָס וואָרט „יודישע". עס איז אפשר נישט איבעריג צו בעמערקן, אַז דאָס וואָרט „יודישע" פיהרן אײַן אַרגענטינער זשורנאַליסטן, וואָס האָבן יודישע ווײַבער (פאַראַן דאָ אַ סך אַזעלכע). זיי טוען עס געוויס צוליב בעקוועמליכקייט — עס איז געוויס גרינגער צו זאָגן: „איך האָב אַ ווײַב אַ „יודישע", איידער אַ „כודיאָ".

פאַראַן אַ ריזיגע דייטשע קאָלאָניע אין אַרגענטינע, סיי אין דער הויפּט־שטאָט בוענאָס־איירעס, סיי אין דער פּראָווינץ, און זינט דער אַנטיסעמיטיזם איז געוואָרן דאָס הויפּט־געבאָט פון דייטשטום, איז גאַנץ אַרגענטינע פול געוואָרן מיט ווילדע מעשיות און מיט בלבולים אויף יודען און מיט ברענענדיגען האַס צו זיי. בראָשורן און פּאַמפלעטען ווערן פאַרשפּרייט אין הונדערטער טויזענדער און זיי העצן פשוט צו פּאָגראָמען און צו מאָרד. דער לאָזונג איז: „דערהרג'עט אַ יודען, ראַטעוועט דאָס פאָטערלאַנד"!

די קאַטוילישע זשורנאַלן זענען דאָ אויך פול מיט יודענהאַס. אַרגענטינע איז אפשר דאָס איינציגע לאַנד וואו דער קאַטאָליציזם איז אָפיציעל אַנטיסעמיטיש און זיינע אויסגאַבעס אַנערקענען די אויטענטישקייט פון די „זקני ציון" פּראָטאָקאָלען.

היינט־צו־טאָג ערשיינען עטליכע שפּאַנישע צייטונגען, וואָס זייער פּראָגראַם איז אַנטיסעמיטיזם. אַלע לעבענס־פראַגעס וועלען ביי זיי געלייזט ווערען ווען עס וועלען די יודען פאַרטריבען ווערען. איינציגע פון די דאָזיגע צייטונגען נוצן דעם אַנטיסעמיטיזם פשוט אַלס שאַנטאַזש. זיי לאָפן זיך אַרויף אויף אַ יודישן סוחר, טראַכטען אויף איהם אויס בלבולים און אַזוי ווי קיין קלאַגע געגען ווערגען פרעסע־בעליידיגונג איז דאָ נישטאָ און אַזוי ווי מען האָט מורא זיך צו אָנהויבן מיט זשורנאַליסטן, צאָהלט מען לא יחרץ געלד. מען שמועסט אפילו, אַז אין שאַנטאַזש געגען די יודישע סוחרים מצד די אַנטיסעמיטישע צייטונגען, זענען בעטייליגט אויך אחינו בני ישראל. פאַר אברהם, יצחק, יעקב'ס אייניקלעך איז יאַקאָס אַלץ אַ פּרנסה... און אַזוי ווערט דאָ די לופט אַלץ מעהר און מעהר פול מיט שנאה צו יודען, און עס זענען פאַראַן געגענדען אין בוענאָס־איירעס און אין דער פּראָווינץ, וואו יודען פילען זיך ממש ווי אויף הייסע קוילען און ווי אויף שטעכער. פאַראַן ערטער אין אַרגענטינע וואו עס הערשט די זעלבע שטימונג וואָס אין דייטשלאַנד.

די יודישע סטודענטען און די יודישע שילער האָבן בכלל אויסצושטעהן מוראדיגע עינויים. די לעהרער פון די פאָלקס־שולען און פון די מיטעל־שולען דערצעהלען די שילער ווילדע מעשיות וועגען יודען, און די יודישע קינדער קומען טאָג־איין טאָג־אויס מיט געוויין פון די שולען. עס זענען געווען פאַלען ווען קריסטליכע סטודענטען האָבן אײַנגעלאַדען זייערע יודישע קאָלעגען צו זיך אהיים און פון זיי חוזק געמאַכט און זיי פיזיש געפּייניגט. אין די פאַקולטעטען פעהלט לופט צו אָטעמען פאַר די יודישע סטודענטען און איינציגע לאָזען איבער די לימודים און זיי אַנטלויפען.

מיט אַ שטיק צייט צוריק האָבן זיך די אַנטיסעמיטען געמאַכט אַ מאָדע צו בעגיסען די יודישע אַנשטאַלטען מיט דזשעגעכץ (דיאָגטי). זיי פלעגען צעהמען באָמבעס מיט דזשעגעכץ און זיי אויסשיסען אויף די פראָנטען פון יודישע טעמפּלען, שולען, רעדאַקציעס און טעאַטערס, און נאָך עד היום זענען די הויפּט־אײַנגאַנגען פון אַ סך יודישע אַנשטאַלטען פול מיט שוואַרצע פלעקען. עס איז שוין געווען אַ פאַל ווען אַנטיסעמיטען האָבן אונטערגעלייגט אַ באָמבע ביי דעם אַרײַנגאַנג פון אַ שול און עס האָט געפעהלט אַ קלייניגקייט, אַז עס זאָלען זיין מענשליכע קרבנות. די פּאָליציי האָט נאָך ביז היינט נישט געכאַפּט קיין איין כוליגאַן...

די אַרגענטינער פּאָליטיקער, וואָס פלעגען ביז איצט טרייבען זייער פּאָליטיק נאָר מיט קאַציקישע מעטאָדען און געווינען די וועהלער־מאַסען דורך אָנפּרעסען זיי און אָנשכור'ן זיי, ווייסען שוין אַז אַנטיסעמיטיזם איז אויך אַ סגולה צו געווינען שטימען. פאַראַן איין פאַשיסטישע פּאַרטיי וואָס האָט געבוימען אין מאָנאָפּאָל דעם אַנטיסעמיטיזם, אָבער ביי געלעגענהייטען זאָגען זיך פון איהם נישט אָפּ אויך די אַנדערע אָפיציעל נישט־אַנטיסעמיטישע פּאַרטייען. דאָס איז געווענדעט לויט די אומשטענדען... ווייל אויך די זעלבע פּאַרטיי קאָן אין איין שטאָט האַנדלען פילאָסעמיטיש און אין אַ צווייטער אַנטיסעמיטיש. איבער־הויפּט איז די יודען־שנאה קאָנצענטרירט אין אַ פּראָווינץ וואָס הייסט ענטרע ריאָס. די דאָזיגע פּראָווינץ האָט אַ סך יודישע קאָלאָניעס און די יודען האָבן זי פּאַקטיש פאַרוואַנדעלט פון אַ וויסטעניש אין אַ בליהענד לאַנד.

די רעגירונג אונזערע ווייזט נישט אַרויס קיין אַנטיסעמיטיזם, אָבער זי ווייזט אויך נישט אַרויס קיין איבעריגען ווילען איהם צו בעקעמפען. זי בעציהט זיך נייטראַל, און נייטראַליטעט בעדייט: לאָזען וואַקסען און בילדען די יודאָפאָביע אומגעשטערט, און די יודאָפאָביע בעהמט דאָ טאַקע אַן האַנדעלע פּראָפּאָרציעס. מען קאָן זאָגען אָהן אַ גוזמא, אַז דער אַנטיסעמיטיזם איז היינט־צו־טאָג די אַקטיווסטע בעוועגונג אין אַרגענטינע.

אַ ירושה פון 200,000 פונט אָהן יורשים

ירושלים (אין יפו'ער קריז־געריכט האָט זיך איצט פאַרענדיגט אַ אינטערעסאַנטער פּראָצעס, וואָס האָט זיך געצויגען נישט ווייניגער ווי צוויי מיט אַ האַלבען יאָהר. דער געגענשטאַנד פון דעם פּראָצעס איז געווען אַ ירושה פון 200,000 פונט, וועלכע עס האָט איבערגעלאָזט אין אומבעוועגליכע און בעוועגליכע גיטער דער אַרמענער פרעדעריק מוראַט, וואָס איז געשטאָרבען מיט דריי יאָהר צוריק אין ארץ ישראל. היות ווי דער אַרמענער האָט נישט איבערגעלאָזט קיין שום צוואה און האָט אויך נישט געהאַט קיין בעהנטערע קרובים, האָבן זיך געמעלדען אַלס פּרעטענדענטען צו דער ירושה נישט ווייניגער ווי 21 גרופּען פון אַרמענער, וועלכע האָבן זיך בעמיהט צו בעווייזען זייער פאַרוואַנדשאַפט מיט דעם רייכען פאַרשטאָרבענעם און האָבן געמאָהנט זייער טייל אין דער ירושה.

דער פּסק־דין, וואָס איז איצט פאַרעפענטליכט געוואָרן דורך דעם יפו'ער קריז־געריכט, וואַרפט אָב די תביעות פון די אַלע גרופּען אַרמענער, ווייל קיין איינע פון זיי האָט נישט געהאַט די מעגליכקייט צו בעווייזען איהר יורושישע רעכט אויף דער ירושה. דערמיט איז נאָך דער ענין פון דער גרויסער ירושה נישט פאַרענדיגט. עס וועט איצט ענטשטעהן אַ פראַגע צו וועמען זאָלען געהערען די 200,000 פונט. דאָ וועט ווידער וואַהרשיינליך אַרויסקומען אַ פלוגתא צווישען דער ארץ־ישראל־דיגער און דער דייטשער רעגירונג, ווייל דער פאַרשטאָרבענער אַרמענער איז געווען אַ דייטשער בירגער. (פּאָלקאָר)

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוועגד.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע־פּרייזען

קינסטלער און פרוי

לעבענסגעשיכטע פון לעאָנאַרדאָ דאַ־ווינטשי און די פרוי מאָנאַ ליזאַ, וועמעס שמייכעל ער האָט פאַראייביגט

פון שאול ראַסקין

(5

„דאָס לעצטע אָוונדברויט"

דאָס גרעסטע בילד, וואָס לעאָנאַרדאָ האָט איבערגעלאָזען נאָך זיך, איז זיין גרויס, טראַגיש וואַנד־בילד, „דאָס לעצטע אָוונדברויט". טראַגיש איז דאָס דערמיט, וואָס נאָך ביים לעבען האָט דער קינסטלער דערזעהן ווי די פאַרב הויבט זיך אָן צו בראָקלען, און גרויסע שטיקער פון'ם בילד ווערען רואינירט. ווען נישט די גרויסע קונסט פון די רעסטאַווראַטאָרס, וואָס האָבן געראַטעוועט די רעשטלעך פון דעם ווערק, וואָלטען מיר היינטצוטאָג גאָר נישט געוואוסט פון דעם בילד, ווי מיר ווייסען נישט פון אַ סך אַנדערע ווערק פון דעם זאָנדערבאַרען זשעני.

לעבען פלאָרענץ געפינט זיך אַ מאָנאַסטיר מיטן נאָמען „מאַריאַ דעלאַ גראַציאַ". אויף איינער פון די ווענד וואָס האָט אַ פענסטער אויף איהר איבערשטען טייל, גראָד איינמיטען וואַנד, האָט לעאָנאַרדאָ געמאָלען אַ בילד פון קריסטוס, ווי ער עסט זיין לעצטען מאָלצייט, אַרומגערינגעלט פון זיינע צוועלף תלמידים. זיי אַלע זיצען אַרום אַ לאַנגן טיש, קריסטוס אינמיטען, אין אַ שווערער שטימונג. קריסטוס האָט דעם פאַרגעפיהל, אַז זיין סוף איז נאָהענט און ער זאָגט צו זיינע תלמידים, אַז איינער פון צווישען זיי וועט איהם נאָך היינט פאַרראַטען. די ווערען געטראָפען פון די ווערטער, און יעדער פרעגט איהם: „בין איך דאָס?"

אין דעם בילד האָט לעאָנאַרדאָ אַרויסגעוויזען זיין גענִיאַליטעט און אויך זיינע שוואַכקייטען אויף דער העכסטער מדרגה, זיין גענִיאַליטעט בעשטעהט אין דער אומגעוועהנליכער פּסיכאָלאָגישער פאַרטיפונג פון יעדען פון די פערזאָנען און זיין אויסטייטשונג. יעדענ'ס פנים, פּאָזע, זשעסט און מינע, איז אַ שילדערונג, וואָס איז גלייך ווי אַ בוך, געשריבען וועגען יעדען פון זיי. דערנאָך די פאַרטיילונג פון די גרופּען, דאָס וואָס מען רופט — די קאָמפּאָזיציע. עס איז אַ מוסטער־בילד פון אַלע פון דעם מין; עס איז דאָס בעסטע „לעצטע אָוונדברויט" אין דער גאַנ־צער מאָלעריי. דער הויפּט־וואונדער איז די צענטראַלע פיגור פון קריסטוס. אַזאַ אומדערוואַרטעטע, אַזאַ נייע קאָנצעפּציע, וואָס קיינעם איז נישט איינגעפאַלען ביז איהם און קיינעם נישט נאָך איהם. ס'איז אַ העל־האָריגער קריסטוס, מיט אַ פּנים אָהן אַ באָרד, און אַ זעהר יודישען טיפּ. נישט ביבליש־יודישען, נאָר פון אַ פּויליש־יודישען, אָדער אפשר יודיש־אינטעליגענטען טיפּ, מיט דיקליכע ליפּען און געבויגענער נאָז, דאָך זעהר נאָבעל, זעהר גייסטיג, זעהר פיין־פיהלענד און אינדיווידועל.

ווי פיל רייד און דיסקוסיעס זיין קריסטוס האָט דאָס אַרויסגערופען! דעם קריסטוס קאָפּ האָט ער איבערגעלאָזען אויף דעם סאַמען סוף פון זיין מאָלעריי. געמאַכט אַ גרויסען צאָהל פאַרשטודיען, איידער ער האָט זיך גענומען מאָלען זיין קאָפּ. געמאָלען האָט ער דאָס בילד כמעט פופצעהן יאָהר, ער איז געווען אַ לאַנגזאַמער שאַפער, ער האָט נישט געקאָנט אַרבייטען אַזוי פלייסיג ווי ראַפאַעל, וועלכער האָט געקאָנט אַרבייטען אַזוי לייכט ווי איינער טאַנצט אָדער שפּילט אויף אַ פידעל.

ער פלעגט אַרבייטען און טראַכטען, אָפּלייגען די אַרבייט און ווייטער טראַכטען, און אָפט גאָר אינגאַנצען אַוועקלייגען די אַרבייט אַן אַ זייט און זיך נעמען פאַר צען אַנדערע אַרבייטען: צייכענען אַ מאַוזאָלעי, אַ בעגראַבעניש־פּלאַץ פאַר גראַנדען אָדער אַן אידעאַלע שטאָט אין דריי שיכטען... אָדער ער נעמט זיך אויסאַרבייטען פּראָיעקטען פאַר אַ וואַסער־לייטונג סיסטעם. מיטאַמאָל אונטערנעמט ער אַ גרויסע, קאָלאָסאַלע סטאַטוע, אַ רייטער אויף אַ פערד, אַ מאָנומענט פאַר דעם פירשט'ס פאָטער. אָדער ער פלעגט מיטאַמאָל פאַרלאָזען אַלע גרויסע פּראָיעקטען און ווערק און פלעגט זיך אַוועקזעצען אויף דער ערד און שטודירען לאַנג נאָכאַנאַנד דעם לויף און האַוועס פון קליינע אינזעקטען, מוראַשקעס און פליגען.

און ווי פלעגט ער אַרבייטען אויף זיין „לעצטען אָוונדברויט"? ער פלעגט אויפשטעהן גאַנץ פריה און אַוועקגעהן צום מאָנאַסטיר, אַרויפקריכען אויף דעם הילצערנעם סקעפּאָלד און אַרבייטען אַ גאַנצען טאָג אָהן אַ שפּייז און אָהן אַ טרונק, אָדער זעהר ווייניג דערפון, ווייל ער איז געווען זעהר מעסיג אין עסען — אַ וועגעטאַריאַנער איז ער געווען. אַזוי פלעגט ער אַרבייטען יעדען טאָג פאַר אַ שטיק צייט. און מיט אַמאָל פלעגט ער פאַרגעסען זיין בילד פאַר וואָכען און חדשים, פלוצים זיך דערמאָנען, קומען צום בילד, אָפּשטעהן האַלבע טעג, קוקענדיג און טראַכטענדיג, און אַנ'אַנדערש מאָל פלעגט ער ראַשיג איילען צום בילד, צוגעבען צוויי־דריי פּינזעל־שטריכען צו אַ פּנים און צוריק געהן צו זיין פליה־מאַשין.

געמאָלען האָט ער דאָס בילד אויף אַ וואַנד וואָס איז נישט ריכטיג צוגעגרייט געוואָרן פאַר אייל־פאַרבען. וואַנד־בילדער פלעגען צו יענער צייט געמאָלען ווערען אין פרעסקאָ, אַ סאָרט וואַסער־פאַרב, וואָס מישט זיך צונויף אין פערטריקנט מיט דעם מאַטעריאַל פון דער וואַנד. האָט אָבער לעאָנאַרדאָ נישט געוואָלט לערנען פון פרעמדע פעהלער, און איז אַוועק מאָלען מיט זיינע איינענע מאַניערען, און איז ביטער בעשטראָפט געוואָרן. ער האָט בעדעקט די וואַנד מיט אַ פלאַסט פון קלעי, לאַק און אייל, וואָס טריקענט גיך. איבער דעם גרונט האָט ער אַרויפגעשמירט אַ צווייטען פון מאַסטיק, פּיטש און גיפּסוס, און איבער דעם גרונד האָט ער געמאָלען מיט אייל־פאַרבען. איהם האָט אינסטינקטיוו געצויגען צו אייל־פאַרבען, ווייל מיט זיי קאָן ער אַרבייטען לאַנגזאַם, טראַכטענדיג אַ סך. מיט פרעסקאָ־וואַסער־פאַרבען מוז מען אַרבייטען גיך און אימפּולסיוו, וואָס דאָס איז געווען געגען זיין נאַטור.

עס זענען בלויז עטליכע יאָהר אַריבער און די פייכטע לופט פון דער געגענד האָט אָנגעהויבען פרעסען די וואַנד מיט די אייל־פאַרבען, און לעאָנאַרדאָ האָט מיט זיינע איינענע אויגען דערזעהן, ווי זיין מייסטערווערק געהט צו גרונד.

מיינט איהר אפשר, אַז דאָס האָט איהם אָפּגעהאַלטען פון דעם זעלבען גרייז נאָכאַמאָל? יאָהרען שפּעטער, ווען אַ נייער הערשער איבער פלאָרענץ האָט בעשטעלט ביי איהם און ביי מיקעלאַנזשעלאָ צוויי וואַנד־בילדער אויף דער טעמע: „אַ שלאַכט, וואָס די שטאָט פלאָרענץ האָט געפיהרט פאַר בעפרייאונג", האָט לעאָנאַרדאָ ווידער אָנגעהויבען זיין בילד אויף אַ פאַלש־צוגעגרייטער וואַנד, און ווען ער האָט דערזעהן זיין גרייז, האָט ער די אַרבייט איבערגעריסען און זי קיינמאָל נישט פאַרענדיגט.

און דאָס איז נאָך געווען אַ מיט וואָס־אַרבייט אַנטקעגען דעם בריוענדען זשעני מיקעלאַנזשעלאָ זיין ביטערען שונא. און מיקעלאַנזשעלאָ האָט דערנאָך מיט שפּאָט גערעדט וועגען לעאָנאַרדאָ'ן, זאָגענדיג: „איך האָב פריהער געוואוסט, אַז לעאָנאַרדאָ וועט די אַרבייט אָנהויבען, אָבער אין בושה און חרפה זי פאַרענדיגען".

דערנאָך האָט ער געאַרבייט אויף אַ מאַדאָנאַ, דאָס איינציגע גרויסע מאַדאָנאַ־בילד, וואָס איז פון איהם איבערגעבליבען. זי שמייכעלט אויך איהר בעזונדערען שמייכעל מיט דעם אויסדרוק פון אַלע איידעלע געפילען, וואָס גרענעצען מיט אַלדאָס ביין, מערקווירדיג, ביי דער דאָזיגער לעאָנאַרדאָ־שמייכעל בעווייזט זיך כמעט אויף יעדען פּנים, וואָס ער האָט געמאָלען. דאָס איז יענער שמייכעל, וואָס בעווייזט זיך אויף די ליפּען פון אַ מענשען, וואָס קוקט אויף דער וועלט מיט אַ קלוג אַלוויסענדען בליק, זעהט אַלץ, פאַרשטעהט אַלץ און שמייכעלט, ווייל אַלץ איז דאָך איינס... גוט און שלעכט, ליבע און האַס, גאָט און טייוועל... בלויז פאַר קורצזיכטיגע איז דער אונטערשייד גרויס. אין דער אמת'ן אָבער איז ווייבען און לאַכען כמעט די זעלבע גרימאַסע; לעבען און טויט דער־זעלבער כעמישער פּראָצעס... וואָס־זשע בלייבט צו טון, אויב נישט שמייכלען אַ קלוגען און אַביסל שמערצליכען שמייכעל?!

דערמיט דערקלערט זיך, וואָס לעאָנאַרדאָ האָט געקאָנט זיין פאַראינטערעסירט אין פאַרשידענע ווידערשפּרעכענדע, דאָכט זיך, זאַכען און מענשען. ער האָט זיך געפרייט מיט הייליגע און אויך מיט אויסוואורפען און מערדער. ער האָט געקאָנט אַרבייטען אויף אַ פליה־מאַשין און אַ פּאַרד געצייג, בויען מיליטערישע פעסטונגען און וואַסער־לייטונגען; זיין אַ וועגעטאַריאַנער, כדי נישט צו טויטען אַ לעבעדיג בעשעפעניש, און בעזוכען הינריכטונגען, כדי צו שטודירען דעם אויסדרוק פון טויט־אַגאָניע ביי די פאַראורטיילטע.

אָט די דאָפּעלקייט פון זיין נאַטור, וואָס איז אין דער אמת'ן גאָרנישט געווען דאָפּעלט, האָט אָנגעפילט מיט שטוינען און האַס צו איהם אַ סך וואָס האָבן דאָס נישט געקאָנט בעגרייפען. מיקעלאַנזשעלאָ איז געווען איינער פון די, וואָס האָבן לעאָנאַרדאָ'ן געהאַסט ביטער און ליידענשאַפטליך. ער האָט איהם נישט געקאָנט מוחל זיין, פאַרוואָס לעאָנאַרדאָ האָט זיך געשטעלט אין דינסט ביים באָרדזשיאַ און איבער־יגאַנט, צעזאַר באָרדזשיאַ.

(פאָרטזעצונג מאָרגען)

דאָס לעבען אין ארץ = ישראל

(פערשידענע ידיעות צוגעשיקט דורך יט"א)

ירושלים (יט"א) זיבען קילאָמעטער צו צפון פון הרצליה איז געגרינדעט געוואָרען אַן אַרבייטער־ישוב אַלס קבוץ פון אַן אַרבייטער־פלוגה פון הרצליה און איהר סביבה. די פלוגה האָט בעקומען פון קרן קימת 690 דונאַם באָדען, די בוי־אַרבייטען האָבען זיך שוין אָנגעהויבען, די ווירטשאַפט וועט זיין אַ געמישטע. 50 דונאַם וועלען בעפלאַנצט ווערען מיט ציטרוס־פרוכטען. די ערשטע 30 מאַן פון דער פלוגת־עבודה האָבען זיך שוין בעזעצט אויפ'ן באָדען. אין קורצען וועט זיך אין נייעם זידלונגס־פונקט בעזעצען די גאַנצע מלוכה, וואָס צעהלט 200 מאַן. אין דער סביבה פון נייעם פונקט געפינען זיך יודישע פרדסים.

* * *

ירושלים (יט"א) לויט אָפיציעלע ציפערען האָט דער סחורות־אימפּאָרט קיין א"י אין אָקטאָבער 1934 בעטראָפען אַ מיליאָן מיט 606 טויזענד פונט, מיט אַן ערך 600 טויזענד פונט מעהר ווי אין אָקטאָבער 1933. דער עקספּאָרט פאַר'ן זעלבען חודש האָט בעטראָפען 86 טויזענד פונט לגבי 50 טויזענד אין אָקטאָבער 1933. אין נאָוועמבער 1934 האָט דער אימפּאָרט בעטראָפען אַ מיליאָן מיט 585 טויזענד פונט (אין נאָוועמבער 1933 — אַ מיליאָן מיט 223 טויזענד פונט). דער עקספּאָרט אין נאָוועמבער 1934 האָט בעטראָפען 136 טויזענד פונט לגבי 186 טויזענד פונט אין נאָוועמבער 1933.

* * *

ירושלים (יט"א) לויט'ן אָפיציעלע בירעכענען זענען קיין א"י אין די ערשטע 11 חדשים 1934 געקומען 38,350 יודישע עולים. צוזאַמען מיט טוריסטען זענען אין דער ריכטער־פעריאָד געקומען קיין א"י 716, 72 מאַן. דאָס לאַנד האָבען פערלאָזען 34,366 פערזאָן.

* * *

ירושלים (יט"א) פון אַלע קאָלאָניעס קומען אָן כסדר אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען דער שווערער לאַגע צוליב'ן מאַנגעל פון אַרבייטס־הענד.

איז שוין איז דער־חתן אונטערגעליך. דער קאָלאָניען־ראַט פון הדר פאָדערט תיכף פרישע אַרבייטס־קרעפטען, מחמת די פרוכט ווערט פערפוילט צוליב'ן מאַנגעל פון קוטפים און טרעגער. דאָס זעלבע געשעהט אין רמתים. אין כפר־סבא האָט מען געמוזט איבעררייסען דעם קטיף און אינ־ניגע פרדסים. פון מגדיאל פאָדערט מען טאָג־טעג־ליך צוגאַב־אַרבייטער און דאָס אַרבייטס־בירא איז נישט ביכולת נאָכצוקומען די נאָכפראַגע. אין הרצליה און רעננה האָט מען איבערגעריסען בוי־אַרבייטען, כדי צו געבען די אַרבייטער די מעגליכקייט צו טהאָן לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייט, און דאָך פעהלען נאָך אַרבייטס־הענד. אין רמת־השרון איז די זעלבע לאַגע.

בעזונדערס שווער איז די לאַגע אין וואַדי־חזיקאַט, נעבען נס־ציונה. אַ טייל פרוכט געהט לאיבוד צוליב מאַנגעל פון אַרבייטס־הענד.

אַלע גרויסע קאָלאָניעס אין יהודה—פתח־תקוה, ראשון־לציון, רחובות און נס־ציונה — זענען פערפלייצט מיט ביליגער קראַפט און דער אַראַבער די אַרבייטס־ביוראָס פאָדערן הונדערטער נייע אַרבייטס־מענשען. די פיש־צוגעשטעלטע נאָך וואָס אַנגעקומענע עולים בעקומען אַרבייט באַלד דעם ערשטען טאָג נאָכ'ן אָנקומען אין לאַנד.

פון שומרון — פרדס־חנה, כרכור, חדרה — קומען ספּעציעלע שלוחים. מיט דער נאָכפראַגע פון הונדערטער אַרבייטער צו ראַטעווען די פירות, וואָס געהען לאיבוד.

פון אומעטום קומען אָן ידיעות וועגען פאַר־אויסזעהונגען, אַז דער מאַנגעל פון אַרבייטס־הענד זאָל שטייגען אַלץ ווייטער פון וואָך צו וואָך. אויב זאָלען תיכף־ומיד נישט צוגעשטעלט ווערען טויזענדער אַרבייטס־קרעפטען דראָהען שווערע פאָלגען דער יודישער ווירטשאַפט אויפ'ן לאַנד.

* * *

תל־אביב (יט"א) דער רוף פון דער תל־אביב'ער עיריה נאָך פרייוויליגע אין דער פּאָליצי האָט געהאַט אַ שטאַרקען אָפּקלאַנג צווישען דער יוגענד, בעזונדערס צווישען ביי־אָנגעקומענע עולים. פאַר דער פּאָליצי־קאָמיסיע ביי דער עיריה האָבען זיך אין איין טאָג געשטעלט 40 נייע קאַנדידאַטען, דאָס איז פון זיי פאַסיגע צו פּאָליציי־דינסט. און די קאָמיסיע האָט פאַר זיי געגעבען ענטשפּרע־כענדע רעקאָמענדאַציעס. לויט דער פאָדערונג פון דער עיריה איז נויטיג היי־יאָהר צו פערגרעסערען די תל־אביב'ער פּאָליציי מיט מינדעסטענס 100 נייע פונקציאָנערען.

* * *

ירושלים (יט"א) פון אַ סטאַטיסטישער צו־זאַמענשטעלונג איז צו זעהען, אַז אין א"י זענען פערהאַן ביי צעהן טויזענד אויטאָס (גרויסע און קליינע) ד. ה. איין מאָטאָר־מאַשין אויף יעדע הונדערט איינוואוינער. לויט די פערהעלטנישען אויפ'ן מזרח איז עס זעהר אַ גרויסע פּראָצענט, ווייל אין עגיפּטען למשל, פאַלט אויס בערך איין אויטאָ אויף טויזענד איינוואוינער. אין משך פון 1934 איז די צאָהל אויטאָמאָבילען געוואַקסען מיט 30 פּראָצ. נישט קוקענדיג אויף דעם הויכען שטייער. אין די יאָהרען 1933—1934 האָט מען קיין א"י אימפּאָר־טירט אַן ערך 30 מיליאָן ליטער בענזין און ווערט פון העכער 175 טויזענד פונט.

* * *

ירושלים (יט"א) אָפיציעל ווערט געמאָלדען, אַז דער הויך־קאָמיסאַר בעטראַכט די פראַגע וועגען באַשטימען אַ קאָמיסיע, וואָס זאָל אויספאָרשען די בעדינגונגען פון אַרבייט און לוין פון געוויסע קאַטעגאָריעס אַרבייטער אין חיפה, ווי די אַרבייטער אין באַהן־וועזען, פאָרט און אַנדערע עפענטליכע אונטערנעהמונגען.

* * *

ירושלים (יט"א) די פרעסע־אויסשטעלונג וואָס וועט געעפענט ווערען אין די „ימי־ביאַליק" און וואָס ווערט אָרגאַניזירט דורך זלמן בעזונער, וועט זיין איינגעטיילט אין 16 אָבטיילונגען, דער־ענער: די אַלטע א"י־פרעסע פון 1863 ביז 1914, די נייע פרעסע זייט 1915, די א"י־פרעסע אין פער־שידענע שפּראַכען און דיאַלעקטען (11 שפּראַכען), די תל־אביבער פרעסע זייט דער גרינדונג פון דער שטאָט, פאַך־פרעסע, אונטערהאַלטונגס־פרעסע, אויף־רופען און פּאַשקעווילען (קאַמף צווישען אַלט און ניי), אַרבייטער־בעוועגונג, אליעזר בן־יהודה און די אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפּראַך, באַראָן עדמונד ראָטשילד און זיין ווערק, חלוצים פון ישוב, ח. נ. ביאַליק און די העברעאישע קולטור, ימים־טובים, טרויער־טעג, פּאַרטיי־קאַמף אין א"י א. א.

* * *

ירושלים (יט"א) אין חיפה איז פאָרגעקומען אַן אַראַבישע פרויען־קאָנפערענץ אויף וועלכער עס איז צוו. אַנד. אָנגענומען געוואָרען (לויט'ן פּעלעסטיין") אַ רעזאָלוציע צו פאָדערן פון דער רעגירונג „צו פערשטאַרקען די אויפמערקזאַמקייט איבער'ן גרויסען יודישען געוועהר־שמוגעל קיין א"י, וואָס איז עלול צו שטערען די עפענטליכע זיכערקייט". חוץ דעם איז בעשלאָסען געוואָרען צו פּראָקלאַמירען אַ בּאָיקאָט פון „ציוניסטישע און פרעמדע סחורות", עס איז בעשלאָסען געוואָרען בעטען דעם הויך־קאָמיסאַר צו בעגנעדיגען די אַראַבישע רוצחים פון אויגוסט 1929. אַן אַלגעמיינע אַראַבישע פרויען־קאָנפערענץ אין א"י זאָל פאָרקומען אין יוני ה. י.

* * *

ירושלים (יט"א) אין „בני ברית" איז פאָר־געקומען אַן אויפנאַהמע פון די מיטגלידער פון „בני ברית", וואָס זענען לעצטענס געקומען קיין א"י בראש מיט ראַבינער ד"ר לעאָ בעק, דעם פּרעזידענט פון דער רייכס־פערטרעטונג פון די דייטשע יודען. אין דער אויפנאַהמע האָבען זיך בעטייליגט פערשי־דענע פיהרענדע פערזענליכקייטען פון ישוב בראש מיט מ. מ. אוסישקין. ענטפערענדיג אויף די בעגריסונגס־רעדעס, האָט ראַבינער ד"ר בעק ער־קלערט, אַז א"י איז „דאָס איינציגע לאַנד אין דער וועלט, וואו עס איז נישטאָ קיין יודען־פּראַגע, היות דאָס דאָזיגע לאַנד איז דער יודען ענטפער".

* * *

ירושלים (יט"א) בעהאַנדלענדיג די ירידה פון ענגלישען פונט, מיט וועלכען עס איז אויך פער־בונדען די א"י־וואַלוטע, שטעלט פעסט די א"י־פרעסע מיט צופרידענהייט, אַז די דאָזיגע ירידה האָט נישט אַרויסגערופען קיין שום בהלה נישט אויפ'ן האַנדעלס־מאַרק און נישט אין באַנקוועזען פון א"י. אַלס א"י־בירגער האָט אויך דער ישוב נישט קיין שום גרונד צו זיין בעאונרוהיגט צוליב דער ירידה פון פונט, וועלכע האָט אגב נישט גורם געווען קיין שום שטייגערונג פון די פּרייזען. דאַגעגען אָבער האָט דער ישוב געליטען צוליב דער ירידה פון דעם ווערט פון די קאַפּיטאַלען, וואָס זענען דעפּאָנירט אין די א"י־באַנקען אויף אַ סומע פון אַן ערך 15 מיליאָן פונט. די פרעסע זעהט אין די שולד דערפאַר טייל־ווייז אין דער פּאָליטיק פון דער מאַנדאַטאַר־מאַכט, צוליב וועלכער אַזעלכע גרויסע קאַפּיטאַלען ליגען „פערפרוירען" און קענען נישט אויסגענוצט ווערען אויף איינקויפען ביים באָדען אָדער מאַכען אַנדערע אינוועסטיציעס אין א"י. עס ווערט זאָגאַר פאָרגע־זעהען, דאָס ביי די היינטיגע בעדינגונגען איז מעג־ליך, דאָס אין פאַל פון אַ ווייטערער פונט־ירידה זאָל זיך אָנהויבען אַן אַנטלויפען פון קאַפּיטאַל פון א"י, וואָס עס איז עלול צו ברענגען צו אַ פּלוצימדיגע קריזיס. עס איז דעריבער בליטווענדיג אַז די איצ־טיגע ירידה פון פונט זאָל אויסגענוצט ווערען פאַר בענייען די יודישע פאָדערונגען פון דער מאַנדאַטאַר־מאַכט, אַז זי זאָל רעווידירען איהר ביז־איצטיגע פּאָליטיק אין א"י און עפענען נייע מעגליכקייטען פאַר געזונדע און פּרוכט־ברענגענדע אינוועסטיציעס אין א"י און עבר־הירדן.

* * *

ירושלים (יט"א) די אַראַבישע פרעסע טיילט מיט, אַז אין רמלה זאָל דורך סירישע אינדוסטריעלער געגרינדעט ווערען אַ זייד־פאַבריק. לויט די מיטיילונגען פון דער זעלבער פרעסע זענען אין דער סביבה פון רמלה געשטיגען אויף 50 פּראָצ. די באָדען־פּרייזען, מחמת פיל יפו'ער איינוואוינער האָבען דאָרט לעצטענס אָנגעהויבען איינקויפען באָדען־שטחים.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט־ און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער־שוועכע
פון 8–11 ביי טאָגאָן פון 4–9 אָוועד

אייראָפּעאישע מאָדעס

זענען פערבאָטען אין כינע

ווייל זיי וועקען דעם פרייען גייסט פון פרויען

פון קלאַרא לעוויז

מיר הערען אַ סך וועגען פערשידענע מלחמות, וואָס ברעכען אויס יעדען מאָנטאָג און דאָנערשטאָג אין כינע, הייסט עס איז עס אַ מלחמה, וואָס איין מיליטערישער באַנדיטען־פיהרער פיהרט אָן געגען אַ צווייטען, מאָרגען איז עס אַ קריג צווישען איין פּראָווינץ און דער צווייטער. אָבער אויסער אָט די מלחמות וועגען וועלכע מיר הערען, קומען אין כינע פאָר אַנדערע מלחמות, וועגען וועלכע מען ווייסט ווייניגער אין דער דרויסענדיגער וועלט. אָרער בעסער געזאָגט, וועגען וועלכע די דרויסענדיגע וועלט מאַכט זיך נישט וויסענדיג. צו די מלחמות געהערט, למשל, דער אָפענער קריג, וואָס די כינעזישע פאַשיסטען האָבען דערקלערט צו אַלע פרייע גייסטער, וואָס ווילען זיך נישט אונטערוואַרפען דעם טיראַנישען רעושים, און צו די מלחמות געהערט אויך דער קריג, וואָס איז לעצטענס דערקלערט געוואָרען אין כינע געגען די אויסלענדישע פרויען־מאָדעס.

פון אויבען־אויף קאָן זיך אויסדוכטען, אַז די גאַנצע מעשה איז פון אַזאַ קנאַפּער בעדייטונג, אַז זי איז נישט ווערט מען זאָל זיך אויף איהר אָפּשטעלען. וואָרום ווערמען געהט אָן, אָדער דאַרף אָנגעהן, צי מען דערלויבט די כינעזישע מיידלעך זיך אָנצוטאָן אין אייראָפּעאישע קליידער אָדער נישט צי מען אַ כינעזיש מיידעל קרויזען איהרע האָר און פאַרבען די ליפּען, צי דאָס איז איהר שטרענג פער־באָטען. אין דער אמת'ן אָבער איז מען מיט דעם קאַמף אויסען אַ סך מעהר ווי די אייראָפּעאישע מאָדעס און אייראָפּעאישע קליידער. מען גיט כלומר־שט אַרויס גזירות בלויז געגען אייראָפּעאישע קליידער אין דער אמת'ן אָבער מיינט מען מיט דער גזירה אויסצוראָטען דעם פרייען אייראָפּעאישען געדאַנק און דעם ראַדיקאַליזם, וואָס האָט זיך איבערגעפלאַנצט אין כינע אינאיינעם מיט די אייראָפּעאישע קליידער. די קליידער זענען נאָר די דרויסענדיגע מאַניפעסטאַציע פון דעם, וואָס עס קומט פאָר אינעווייניג און אין די הערצער און די מוחות פון אַ סך פון די איצטיגע כינעזישע פרויען. אָט דאָס, וואָס די כינעזישע מאָדערנע פרוי, בעזונדערס פון יינגערען דור, טראָגט אַרום ביי זיך אין קאָפּ און אין האַרצען, פאַר דעם האָבען מורא די פאַשיסטישע הערשער פון כינע. און זיי מיינען, אַז אויב זיי וועט געלונגען צו פערטרייבען פון כינע די אייראָפּעאישע מאָדעס, און קליידונג וועט זיי אויך געלונגען צו פערטרייבען פון כינע די געדאַנקען און אידעען, וואָס זענען אַריבערגעבראַכט געוואָרען פון אייראָפּע און וועלכע האָבען געפונען אַזאַ ווייטען און טיפען אָפּקלאַנג אין די הערצער פון די מאָדערנע כינעזישע מענער און פרויען.

דער קאַמף געגען אייראָפּעאישע פרויען־מאָדעס איז אָנגעהויבען געוואָרען פון דעם כינעזישען דיקטאַטאָר טשאַנג קאַי־שעק. פאַר דער וועלט דאַרף עס געהייסען, אַז ער איז בלויז אויסען צו רעגולירען די מאָראַל פון דעם כינעזישען פאָלק. אין דער אמת'ן האָט ער דערביי געהאַט ריין־פּאָליטישע מאָטיווען. אין כינע איז פאַראַן אַ שטאַרקע קאָמוניסטישע בעוועגונג. די דאָזיגע קאָמוניסטען איז אַפילו געלונגען צו פערכאַפּען עטליכע פּראָווינצען, וואו זיי האָבען אײַנגעפיהרט זייער אייגענע סאָוועטען־רעגירונג. געגען אָט דער סאָוועטען־רעגירונג פיהרט טשיאַנג קאַי־שעק אַן אַ שטענדיגען קאַמף שוין יאָהרען.

צווישען די פערשיעדענע מיטלען, מיט וועלכע טשיאַנג קאַי־שעק קעמפט געגען דעם וואוקס פון קאָמוניזם איז אויך דאָס אויסבּרייטע מיטעל — דער נאַציאָנאַליזם. די נאַציאָנאַלע געפיהלען פון די כינעזער ווערען אויפגערייצט געגען אַלץ, וואָס איז אויסלענדיש, כאָטש אַליין האַלט זיך די קאַי־שעק רעגירונג דיקא מיט דער הילף און דער שטיצע פון אויסלאַנד. שנאה צו אויסלענדער און אויסלענדישע מנהגים איז לייכט צו פערוויילען. און די גזירה געגען אויסלענדישע פרויען־מאָדעס איז נישט מעהר ווי איינע פון די מיטלען, מיט וועלכע מען זוכט צו בעקעמפען די ראַדיקאַלע אידעען צווישען דער יוגענד, וואָס טשאַנג קאַי־שעק בעטראַכט פאַר שעדליך פאַר זיך.

דער קאַמף געגען אייראָפּעאישע פרויען־קליידער האָט טשיאַנג קאַי־שעק אַרויסגערופען אין אַ רעדע, וואָס ער האָט אָנהויב 1934 געהאַלטען אין דער שטאָט נאַנשאַנג, נאָך וועלכע אַנדערע רעד־נער זענען געהאַלטען געוואָרען אין אַנדערע פּלעצער פון זייער נאָכפאָלגער, און ענדליך איז ענטשטאַנען אַ בעוועגונג, וואָס רופט זיך „דאָס נייע לעבען", אַבער וועלכע רופט דיקא צוריק צום פערצייטיגען לעבען און די פערצייטיגע מנהגים, פון כינע, פונקט ווי היטלער און זיינע לייט רופען די דייטשען צוריק צום אַמאָליגען דייטשען לעבען און די אַמאָליגע דייטשע מנהגים. די פיהרער פון דער „נייע לעבען בעוועגונג" האָבען דאָס אַרויסגעגעבען אַ גזירה, וואָס פאַראָט קליידער פרויען זאָלען טראָגען, ווען זיי ווילען, אַז מען זאָל זיי האַלטען פאַר אַנ־שטענדיגע.

איינע פון די גזירות איז געווען, אַז אַ כינע־זישע פרוי זאָל זיך נישט בעווייזען אויף דער גאַס אין אַ קלייד אָהן אַרבעל, אָדער מיט אַ שפּאַלט, דורך וועלכען עס זעהען זיך אַרויס די פיס, טאָמער האָט אַ פרוי אין דער שטאָט נאַנשאַנג, למשל, זיך יאָ דערוואָגט צו בעווייזען אין גאַס אין אַ קלייד אָהן אַרבעל, און באַלד פון ערגיץ אויסגעוואַקסען אַ פּערשוין און מיט געוואַלד איהר אָנגעטאָן אַ פּאָר פאַפּירענע הענטשקעס, וואָס האָבען פערדעקט איהרע באַקעטע אָרעמס. די פּאַפּירענע הענטשקעס האָבען זיך אָבער אַרויסגעוויזען פאַר אַ צו טייערער אַרטיקעל, האָבען זיי זיך מישב געווען, און ווען זיי האָבען דערזעהען אין גאַס אַ פרוי מיט אַ קלייד אָהן אַרבעל האָבען זיי איהר בעשמירט די אָרעמס מיט פאַרב. פונקט אַזאַ קאַמף האָב מען אויך געגעבען אָנפיהרען געגען די שפּאַלטען ביי די זייטען פון די כינעזישע פרויען־קליידער. אַ סך פרויען האָט מען געצוואונגען אָנצוטאָן מייטקעס, וואָס זענען אַ פּאַ־גראַנגען בין די היי איבערשעס אונטער די קני.

אין נאַנקין, וואָס איצט די הויפּט־שטאָט פון כינע, האָט מען אַרויסגעגעבען אַ גזירה, אַז פרויען זאָלען נישט טראָגען סטודענטקעס ק'לייד נישט טראָגען די האָר אין נישט שמינקען די באַקען. אין דער פּראָווינץ שאַנטונג האָט מען פערבאָטען די פרויען צו שערען די האָר. אין קאַנטאָן האָט מען זיך אַרומגע־געזעהען, אַז אויב שוין פיהרען אַ קאַמף געגען אייראָפּעאישע מאָדעס אין נאָמען פון אַנשטענדיגקייט און מאָראַל, דאַרף מען געהן ווייטער און אָפּשיידען די פרויען פון די מענער אין אַלע עפענטליכע פּלעצער. דער מעיאָר פון קאַנטאָן האָט אין אָנהויב אַרויסגעגעבען אַ גזירה, וואָס האָט פערבאָטען מענער און פרויען זיך צו באָדען צוזאַמען. דערנאָך איז געקומען אַ צווייטער בעפעהל, אַז מענער און פרויען טאָרען נישט שפּאַצירען אָדער פאָהרען צוזאַמען אין גאַס. צום סוף איז געקומען נאָך אַ גזירה, אַז פרויען טאָרען נישט זיצען צוזאַמען מיט מענער אין טעאַטער.

אין שאַנכאַי האָבען געוויסע פאַשיסטישע סטו־דענטען גענומען אויף זיך די ראָלע פון מאָראַל־היטער. אָט די סטודענטען האָבען זיך אַרויסגעלאָזט אויף די גאַסען מיט לאַנגע שטעקענס, וואָס צום עק פון יעדען שטעקען איז געווען צוגעשטעפּט אַ גומענער־שטעמפּעל, און ווי נאָר די סטודענטען האָבען דערזעהען אַ כינעזישע פרוי אָנגעטאָן אייראָפּעאיש, האָבען זיי אויסגעשטרעקט די שטעקענס און מיט דעם שטעמפּעל, וואָס ביים שפּיץ פון יעדען שטעקען אָפּגעדרוקט אויף דער פּלייצע פון דער פרוי: „איך בין נישט קיין אַנשטענדיג מיידעל, ווייל איך טראָג אַן אויסלענדיש קלייד". פונקט ווי היטלער־יסטישע סטודענטען האָבען אין איין צייט געשטעמפּעלט יעדעס דייטשע מיידעל, וואָס זיי האָבען געזעהען געהען מיט אַ יודישען מאַן, אַז זי איז נישט אַנשטענדיג, ווייל זי האָט צו טהון מיט אַ יודען.

דער קאַמף געגען אייראָפּעאישע פרויען־מאָדעס איז אויפגעהויבען געוואָרען פון דעם היינטיגען

„קינאָ־טעאַטער
„MIRAZ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
היינט פּרעמיערע!
דער שענסטער פילם פון ווינער פּראָדוקציע
א. ג.
די וועלט געהער צו דיר
אין דער הויפּט־ראָל:
Józef Schmidt
וועלט־בעריהמטער טענאָר, ווי אויך
Szöke Szakal און Frida Rischard
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג־צייטונג.
פּרייזען פון די פּלעצער: 111 פל. 54 גר.
11 פל. 85 גר., 1 פל. 1.09 זל.
באַלקאָן 75 גר.
דער זאַל איז גוט בעהייצט.

נײַער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נײַער פאלקסבלאט

מיטוואך
ה
13
אדר ב׳ תרצה

מערץ
זון-אויפגאנג 5.56
זון-אונטערגאנג 5.36

הײַנט דארף די שטאט־ראט־קאמיסיע אנגעהמען דעם בודזשעט אין דער דריטער לעזונג

די יודישע ראטמענער וועלען פארלעגען צוריקצושטעלען די יודישע פאזיציעס

הײַנט קומט פאר א זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע בײַם שטאט־ראט, אויף וועלכער דער בודזשעט דארף אנגענומען ווערען אין דער דריטער לעזונג, כדי ער זאל קענען בעטראכט ווערען דורכ׳ן פלענום פון שטאט־ראט.

דער רעגירונגס־קאמיסאר וואיעוואודזקי וועט אויף דער הײַנטיגער זיצונג מאכען נאכאמאל א פרוב צוריקצושטעלען די פאזיציעס, וועלכע זענען געשטראכען געווארען דורך די ענדעקעס, ווי פאר׳ן שטאטישען טעאטער, פיערלעשער, הויז אויפ׳ן נאמען פון מארשאל פילסודסקי א. אז. וו.

אויך די יודישע ראטמענער וועלען צו דער דריטער לעזונג צוריק ארײַנטראגען אלע יודישע פאזיציעס וועלכע זענען געשטראכען געווארען דורך די ענדעקעס אין דער צווייטער לעזונג. ס׳איז אבער נישט פארהאן קיין שום ספק, אז די ענדעקעס ווי־לען נישט ענדערן זייער שטעלונג און וועלען ווי־דער די אלע פאזיציעס אפווארפען.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם וויזיט פון קאמיסאר וואיעוואודזקי בײַם ה׳ וואיעוואדע האוקע־נאוואק, נאכדעם ווי די ענדעקעס האבען אויפגעריסען די לעצטע זיצונג פון דער קאמיסיע דערווייסען מיר זיך, אז די וואיעוואודזטווע האט בעשלאסען געגנוי צו אב־סערווירען די זיצונגען פון שטאט־ראט, אזוי אז אויף דער דאנערשטאג׳דיגער זיצונג זאל שוין זײַן א דע־לעגאט פון דער וואיעוואודזטווע, אויך אויף די בוד־זשעט־זיצונגען זאל זײַן א דעלעגאט.

וואס שייך דעם אינערן־מיניסטעריום איז דארט אין צוזאמענהאנג מיט דער טאקטיק פון דער ענדע־קישער מעהרהייט אין לאדזשער שטאט־ראט, בעשלא־סען געווארען נישט אנצונעמען קיין ענטגילטיגען בעשלוס אין דער פראגע פון בעשטעטיגען אדער נישט בעשטעטיגען די שטאט־פערוואלטונג ביז נאך די בודזשעט־זיצונגען, הייות ווי ס׳איז אפילו נאך נישט בעשטעטיגט געווארען די ערשטע בודזשעט־זיצונג, איז נישט פארהאן קיין מעגליכקייט, אז דער בודזשעט זאל אנגענומען פאר סוף אפריל, אזוי אז ערשט דעמאלט וועט זײַן א דעציזיע וועגען גורל פון דער לאדזשער שטאט־פערוואלטונג.

דאנערשטאג קומט פאר א פלענאר־זיצונג פון שטאט־ראט, אויף וועלכער ס׳דארפען בעטראכט ווע־רען א רייה לויפענדע ענינים. ווי מיר דערוויסען זיך האבען די ענדעקעס בעשלאסען אויף דער דאזיגער זיצונג ארויסצוטרעטען מיט אנ׳ערקלערונג מכח דעם, וואס זייער געוועהלטע שטאט־פערוואלטונג ווערט דורך דער מאכט נישט בעשטעטיגט.

בטל געווארען די עקסמיסיע פון פאדוועער שטיבעל

דאס געריכט האט נעכטען וועגען דעם ארויסגעטראגען א כאראקטעריסטישען אורטייל

ווי מיר האבען בשעתו מיטגעטיילט האט דער הויזוווירט פון ציגעל־גאס 16 אדורכגעפיהרט א סקאנדאליעזע עקסמיסיע איבער דעם פאדוועער שטי־בעל, וועלכעס עקזיסטירט שוין אויף דעם ארט זייט 70 יאהר.

דער ווירט ה׳ ליפסקיער האט די עקסמיסיע ארויס בעקומען אויף דעם אופן, וואס דער אלטער שמש ר׳ משה׳לע האט אונטערגעשריבען בײַם רעיענט, אז ער ליקווידירט דאס שטיבעל און גיט גוטוויליג אפ דאס לאקאל. משה׳לע איז אבער דערצו בכלל נישט בע־פולמעכטיגט געווארען, ס׳איז נאר געווען א „טריק״ פון דעם ווירט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט אדוו. רייכמאן אין נאמען פון שטיבעל־קאמיטעט ארײַנגעטראגען אנ׳אנקלאגע אין געריכט מבטל צו מאכען די עקסמי־סיע, ווײַל דער ווירט ה׳ ליפסקיער האט זי ארויס־בעקומען אויף א הינטערליסטיגען אופן. נעכטען איז פארגעקומען דער דאזיגער אינטערעסאנטער פראַ־צעס.

אדוו. רייכמאן האט געבראכט בעווײַזען, אז ר׳ משה׳לע האט אבסאלוט קיין רעכט נישט געהאט אונ־טערצושרײַבען, דא איז פארגעקומען א שטילער אפ־מאך מיט׳ן ווירט, כדי ארויסצוווארפען דאס שטי־בעל, וועלכעס האט געצאהלט דירה־געלד זייט צענד־ליגער יאהרען.

נאך א בעראטונג האט דאס געריכט בעשלאסען, אז ה׳ ליפסקיער מוז צוריק ארײַנלאזען דאס שטי־בעל אין לאקאל, אנפיהרען מיט׳ן שטיבעל זאל דערוויילּ א דריטע פערזאן ה׳ נ. ליבערמאן און גלייכ־צייטיג איז דער פראצעס אפגעלעגט געווארען, כדי די צדדים זאלען קאנען צושטעלען ווײַטערדיגע בע־ווײַזען און דאן וועט ערשט ארויסגעגעבען ווערען דער ענדגילטיגער אורטייל.

ליקווידירט א רויבער־באנדע

(א) איבער פיעטריקאווער און ראדאמסקער קרייז האט לעצטענס גראסירט א באנדיטען־חברה, וועל־כע פלעגט א בעוואפענטע מיט רעוואלווערן און א פערמאסקירטע, בעפאלען די פערמעגליכערע ווירטשאפטן און זיי בערויבען.

עהערנעכטען זענען די באנדיטען בעפאלען דעם הויזוווירט ברונאן דלוזשינסקי פון דארף ווילבאש (פיעטריקאווער קרייז). די באנדיטען האבען טערא־ריזירענדיג דלוזשינסקי׳ן, זײַן פרוי און א קוזין, וועלכער איז געווען בײַ דלוזשינסקי׳ן צו־גאסט, אראפ געפיהרט אלע אין קעלער און זיי דארט פערשלאסען. נאכדעם האבען די באנדיטען ארויסגעפיהרט פון שטוב אלץ, וואס דארט האט זיך געפונען.

די פאליציי האט זיך אבער באלד דערוואוסט וועגן דעם רויב־אנפאל, און אויף די הייסע שפורען אונטערגענומען אנ׳אבלאווע.

עס איז געלונגען די באנדיטען צו כאפען. איינער פון זיי, ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, דער ראש פון דער באנדע אדאם סטעפאניאק, האט זיך בעהאלטען אזוי נישט געשיקט, אז מען האט דעם ערשטען איהם געכאפט און נאך איהם זײַנע חברים: אדאם קווישלעווסקי, אנטאני קמיעטש און לעאן מושינסקי.

אלע זענען אפגעפיהרט געווארען אין טורמע.

על תשליכנו לעת זקנה

אבער — צו גנבנען פאמעראנצען קומט עס נישט...

(א) דער אינהאבער פון געוועלב אויף מילאנאוו־סקא גאס 17 ה. קארפאצקי, האט בעמערקט, אז אין די קעסטלעך מיט פאמעראנצען, וואס שטעהען בײַ איהם אין געוועלב, ווערט אלעמאל ווייניגער, כאטש זיי ווערען גאנץ ווייניג פערקויפט.

קארפאצקי האט בעשלאסען נאכצופארשען, וואו עס קומט אהין זײַן סחורה, און לסוף האט ער פעסט געשטעלט:

צו איהם אין געוועלב פלעגט ארײַנקומען א געוויסער סטעפאן פלאטקע (מילאנאווסקא 6), ער פלעגט אלעמאל קויפען עפעס א קלייניגקייט, אבער דערבײַ מיטנעמען א פאר פאמעראנצען.

מען האט פלאטקען צוגעצויגען צו פעראנטווארט ליבקייט.

אין שטעטישען געריכט, וואו דער פראצעס איז בעהאנדעלט געווארען, האט דער 60־יעהריגער פלאטקע אין ריהרענדע ווערטער ערקלערט: ער האט א קראנקע פרוי, ער איז נישט אימשטאנד געווען איהר צו קויפען נאהרהאפטע זאכען צום עסען, האט ער זיך געלאזט אויף דעם וועג — צוליב דער קראנקער פרוי.

דאס געריכט האט אין אכט גענומען די בע־זונדערע מאטיוען, וועלכע עס האבען בעוואויגען דעם עלטערן מאן צו גנבה, און איהם פרייגעשפרא־כען.

צוזאמענשטויס פון אנ׳אויטא מיט א טראמוואי

(א) אין פאביאניץ אויף ראג דאמבראווסקיעגא און באטאריעגא איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס פון א לאסט־אויטא (פון דער פירמע געליבטער אין וויעלון) מיט א טראמוואי, וואס איז געפאהרען קיין לאדז.

אזוי ווי סײַ דער שאפער און סײַ דער קאנ־דוקטאר האבען זיך בעצײַטענס געהאמעוועט איז נישט געקומען צו קיין שווערער קאטאסטראפע. בלויז די אויטא און דער טראמוואי זענען עטוואס בעשעדיגט געווארען.

באנדיטעריי

(א) אויף באלוט 28 איז בעפאלען און צו־שלאגען געווארען דער ארבייטער לעאן קושער (פון באלוט 5).

די אנפאלער זענען ענטלאפען.

דעם פער־וואונדעטען האט פאגאטאווע ערטיילט די ערשטע הילף.

XXV

לאדזשער יודיש רעפרעזענטאנץ־טעאטער „ראזמאיטאשטשי״

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

מיטוואך, ד. 20 מערץ, 9.30 אוונט
גראנדיעזער יוביליי = ספעקטאקל
לכבוד דער 25 = יאהריגער טעאטער־טעטיגקייט פון

דוד צעלמ׳יסטער

אין דער אויספיהרונג פון
63 יודישע ארטיסטען!
31 ארטיסטען פון בימע פוילישע טעאטערס!
22 עסטראדע קינסטלער!
38 מוזיקער פון לאדזער סימפאנישן ארקעסטער און חיינראט־כאר
46 פערזאן כאר און באלעט־

גראנדיעזע פאר־שטעלונג, וואס לאדז האט נאך ביז־איצט נישט געזעהן!

אין פראגראם:
דראמע
אפערעטע
קאמעדיע
מעלאדראמא
באלעט
רעציטאציע
און
לייכטע מוזע

פרמים קומען!
בילעטן־פערקויף אין קאסע פון טעאטער.

זיך אנגעהויבען דער סעזאן

זומער־סעזאן אין דער טריקאטאזש־בראנזשע

(אג) אין די לעצטע וואכען האט זיך אויפ׳ן טריקאטאזש־מארק אין לאדז בעמערקט א בעדײַ־טענדע אויפלעבונג, וואס איז ארויסגערופען גע־ווארען צוליב דעם זומער־סעזאן, וואס האט זיך שוין אנגעהויבען. כמעט 70 פראצענט פון די ווא־רשטאטען איז שוין טעטיג. עס ווערט פראדוצירט הויפטזעכליך פרויען־וועש. הגם דער סעזאן האט זיך ערשט אנגעהויבען בעמערקט זיך שוין א שטארקע קאנקורענץ צווישען דער מיטעלער און קליין־אינדוסטריע. די פראדוצענטען מאכען איצט פערטיג קאלעקציעס און שיקען ארויס רייזענדער. די הארעסקאפען אויף דער צוקונפט זענען אפ־העננגיג ערשטענס פון די וועטערען און צווייטענס פון דער גרויס פון דער נאכפראגע פון דעם וויכ־טיגסטען קאנסומענט פון דאזיגען ארטיקעל — פון דעם דארף.

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

(א) פרייטאג ד. 15 ד. ח. 8 אין דער פריה וועט אין לאקאל, פיעטריקאווער 165 אנהויבען צו אמטירען א צוגאב־פאבאר־קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז־שטאט 1.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראוועצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת־עתה נישט צוגעשטעלט צו אנ׳איבערזיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פליכט, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי־קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא־מענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

דאס אויסטוישען צוריק־געצויגענע באנקנאטען

(א) די „באנק פאלסקי״ אין לאדז האט בע־קומען א פעראָרדנונג, דורך וועלכער עס ווערען פעסטגעשטעלט די טערמינען פון אויסטוישען די פון פערקעהר צוריקגעצויגענע 10 און 20־זלאָ־טער־באנקנאטען.

די 10־זלאטעדיגע מיט די דאטען פון 1926 און 1929 וועלען אויסגעטוישט ווערען דורך דער „באנק פאלסקי״ ביזן 31 דעצעמבער 1937.

די 20־זלאטעדיגע באנקנאטען מיט די דאטען פון 1 מערץ 1926 און סעפטעמבער 1926 וועלען דורך דער „באנק פאלסקי״ אויסגעטוישט ווערען ביזן 30 יוני 1939.

גרויסער פאליטישער פראצעס אין לאדז

דעם 1־טען אפריל הויבט זיך אן אין לאד־זער קרייז־געריכט א גרויסער פאליטישער פראצעס פון 17 פערזאן פון לאדז, ווארשא און טשענסטא־כאוו. דער פראצעס איז פאראויסגעזעהען אויף 2 וואכען. בעשולדיגט ווערען פאלגענדע 17 פערזאן: יעקב אייזענמאן, פנחס יעקב שטשענשליווי, אדאם קאופמאן, אברהם שורעק, אברהם קאנפהיים, מרדכי ווייסבערג, ד״ר מיעטשיסלאוו שלעיען, זענאן קלישקא, פאוועל אזיזים, מיעטשיסלאוו הארוויטש, יעקב פרענקעל, חיים יאקובאווסקי, מיכאל טאפער, יעקב זיסקינד גראדאם, לייב וואסער, שמואל קאץ, יעקב שארפשטיין.

זיי אלע ווערען בעשולדיגט אין ארויסגע־בען און פערשפרייטען אונלעגאלע קאמוניסטישע ליטעראטור, צווישען דעם אויך די „ליטעראַרישע טריבונע״.

ליקווידירט 2 פאבריקלעך

פון אויספערטיגען פאלשע 5־זלאטע־משבעות

(א). נאך א לענגערער אבסערוואציע, האט פאליציי ארעסטירט אין א וואוינונג אויף מליניארסקא 36 די דרײַ פעלשער און פערשפרייטער פון אנגעמאכטע 5־פער זלאטעס: יאנינא וואלענטשיקעוויטש (פון מליניארסקא 31), מאריאנא בינקאווסקא (מלי־ניארסקא 36) און יאן פאוולאק (באלוטער מארק 6).

מען האט בײַ זיי געפונען א סך מאטעריאל און מכשירים צו אויספערטיגען דאס פאלשע געלד.

(א) פאר דיזעלבע „מעשים טובים״ איז אויף פאלאצע סטאקאווסקע, אויף שווענטא־קשיסקע 19 ארעסטירט געווארען א געוויסער יוזעף וואיט.

ארויסגעפאלען פון צוג

(א) בעת׳ן ארײַבערגיין פון וואגאן אין וואגאן איז ארויסגעפאלען אויף די שינעס דער לייטער פונ׳ם צוג לאדז — ווארשא, פראנציעשעק מארשאל (וואוינט אין לאדז אויף קוויעטשיסטא 14).

ער האט זיך אויסגעלונקען די פלייצעס און זיך צעשעדיגט דעם שארבען.

מ׳האט איהם אפגעפיהרט אין א שפיטאל.

Dr. med. P. Braun

פון פאריז צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אוונט.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

Dr. med.

R.Zalcwasser

כירורג

ציגעל־גאס 19, טעל. 17-125

נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

רעגיסטראַציע פון אַלע אויטאָס און מאָטאָציקלען

עפנטלעכע מעלדונגען פון מאַגיסטראַט זענען פאַנאַנדערגעקלעבט געוואָרן אין לאָדז און אין אַלע שטעט פון דער לאָדזשער וואָיעוואָדשאַפט וועגן רעגיסטרירן אַלע סטאַנציע-אויטאָס און מאָטאָציקלען.

דער טערמין צו רעגיסטרירן פּריוואַט-אויטאָס פאַלט אָפּ דעם 25 ד. ח. און פון טאַקסאָבוסן און לאַסט-אויטאָס — ביזן 31 ד. ח.

צוויי וואַיטשיקעס און צוויי גראַבאַלסקיס אַרבעטן בשותּפות

(א) אין כּאָרזשעלי האָט זיך אַ געוויסע צייט געבושעוועט אַ היימישע גנבים-באַנדע.

ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז אויף אײנעם און דעמזעלבן אופן פלעגן זיי אין איין אָוונט אַרויספירן אַ 3—4 גנבות.

דאָס לאַנגע אַרומזוכן די צווישן גנבים „פאַכלייט" האָט גאָרנישט געגעבן קיין רעזולטאַט, און נאָר על-פּי צופאַל, איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז די אַלע „מאַסקירטע" ווערן אויסגעפירט דורך אַ חברה... היימישע, ווי דהיינו: סטאַניסלאַוו וואַטשיק, סטאַניסלאַוו גראַבאַלסקי, קאַזשימיעזש גראַבאַלסקי און אַנטאָני וואַיטשיק.

די האָזיגע קלייבע, אָבער בעטע קאָמפּאַניע איז אַרעסטירט געוואָרן און האָט זיך געהאַט צו פאַראַנטוואָרטן פאַר'ן געריכט פאַר'ן בעגיין 16 גנבות, און זיי האָבן בעקומען: סטאַניסלאַוו וואַיטשיק — 7 חדשים, סטאַניסלאַוו גראַבאַלסקי — 8 חדשים, קאַזשימיעזש גראַבאַלסקי און אַנטאָני וואַיטשיק צו — 6 חדשים.

מאָמענט איז דאָס נאָך ווייניג ווייל זיי זיינען אין דעם „נאָהענטסטן מעי-צשאַם" בעקומען אַ צולאָג זיצעניש פאַר נאָך 20 גנבות, וואָס זיי זענען בעגאַנגען.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער שלאַגער-פּראָגראַם
— I —
„זייערע נאַכט"
אין די הויפּט-ראָלן:
Glaudete Colbert
און Clark Gable
— II —
„דער אומבעקאַנטער פערברעכער"
מיט Jean Hershold
אין דער הויפּט-ראָל.
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20. טעל. 213-84
מ. ווינדער פּרעזענטירט די ליבלינגס-אַרטיסטן פון וואַרשאַ: חנה לעוויז, דוד לאָוי, היימי לעוויז, חיים סאַנדלער, יעקב פישער, יצחק סרעלמאַן, ראָזאַ ראַיסאַ, מ. רובין און זשעני שמילאָוויטש. —:— צום 1-טן מאָל אין לאָדז!
היינט מיטוואָך, 9.15 אָוונט לעצטע פאָרשטעלונג
פּרייזן: פּאַרטער: נאָר 1 זל. באַלקאָן: נאָר 54 גר.
דער גרויסער אַמעריקאַנער סענסאַציע-שלאַגער
„ערליכע גנבים"
אין 4 אַקטן פון י. קאַלמאַנאָוויטש. רעזשי: ח. סאַנדלער. מוזיק: אָלשאַניעצקי.
לידער — קופּלעטן — דועטן — הומאָר — סאַטירע — וויץ!
ביל;עטן פון 10 פריה צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

די פּלאָג פון נאַכמאַכונגען אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(אג) דער זומער-סעזאָן אין לויפיקן יאָהר, האָט זיך אָנגעהויבן אונטער צייכן פון אַ פאַרשטאַרקטער קאָנקורענץ צווישן דער גרויסער און קליינער אינדוסטריע. די קליינע אינדוסטריע האָט פּרובירט זיך קלענערע פּראָדוקציע-קאָסטן און האָט דעריבער די מעגליכקייט צו פערקויפן די פּראָדוצירטע סחורות צו ביליגערע פּרייזן, אַזוי למשל אַ מעטער סחורה, פאַר וועלכן די גרויסע אינדוסטריע נעהמט 7 זל. נעהמט די קליינע אינדוסטריע נאָר 5 זל. עס איז דעריבער פערשטענדליך, אַז די אַרטיקלען פון דער קליינער אינדוסטריע ווערן גיכער געקויפט. דעריבער דאַרף נאָך בעטאָנט ווערן, אַז די קליינע אינדוסטריע פּראָדוצירט סחורות וואָס אויסערליך פּרעזענטירן זיי זיך גאָרנישט ערגער ווי די סחורות פון דער גרויסער אינדוסטריע, ווייל ווי עס ווייזט זיך אַרויס מאַכן די קליינע פאַבריקאַנטן נאָך די מוסטערן פון די גרויסע. די פּלאָג פון דער נאָכמאַכונג פערשפּרייט זיך וואָס אַמאָל אַלץ מעהר, זעהר אָפט פּאַסירט, אַז אַ גרויסע פירמע, וואָס האָט אַרויסגעלאָזט אויפן מאַרק עפּעס אַ נייעם אַרטיקל איז שפּעטער בעצוואונגען צוליב דער קאָנקורענץ דאָס דאָזיגע אַרטיקל צוריק אַרויסציהען פון מאַרק. אין די לעצטע וואָכן איז געשעהן אַן ענליכער פאַל מיט איינער פון די אָנגעזעהענסטע באַוועל-פירמען אין לאָדז. די פירמע האָט זיך געהאַט ספּעציאַליזירט אין דער פּראָדוקציע פון אַ געוויסן אַרטיקעל, וואָס איז זעהר אָנגענומען געוואָרן, די פירמע האָט דעם אַרטיקל כּסדר אויסגעבעסערט און ער איז אַזוי גענאַנגען, אַז זי האָט שטאַרק רעדוצירט די פּראָדוקציע פון אַנדערע אַרטיקלען. אין די לעצטע וואָכן איז אָבער איינגע קליינע פאַבריקאַנטן געלונגען נאָכצומאַכן דאָס דאָזיגע אַרטיקל, שלאָגענדיג די פירמע מיט נידריגערע פּרייזן. אין די קרייזן פון דער גרויסער אינדוסטריע שמועסט מען אַלץ מעהר וועגן דער נויטווענדיגקייט אָפּצושווירקן די אומערליכער קאָנקורענץ פון דער קליינער אינדוסטריע.

אַקציע פון די שטאָטישע בעאַמטע געגען דער ענדעקישער מעהרהייט אין שטאָט-ראַט

(א) נעכטן אין אָוונט איז אויף 11 ליסטאָפּאַד 4 פאָרגעקומען אַ מיטינג פון שטאָטישע אַרבייטער, וועלכער איז צונויפגערופן געוואָרן דורך אַלע פּראָפעסיאָנעלע פערייניגען. ס'זענען אָנוועזענד געווען 1500 אַרבייטער, מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטן פאָרשטעהער פון אַלע ריכטונגען. אַלע רעדנער האָבן אָנגעוויזן אויף די נישט-בעגרינדעטע אָנגריפן פון דער מעהרהייט און שטאָט-ראַט אויף די לוין פון די שטאָטישע בעאַמטע.

אויפ'ן מיטינג זענען אויך געקומען עטליכע יונגענדליכע ענדעקעס, כּדי צו שטערן דעם גאַנג פון דער פערזאַמלונג, זיי זענען אָבער בעזייטיגט געוואָרן פון זאַל.

נאָך די רעפעראַטן איז פאָרגעקומען אַ דיסקוסיע, נאָך וועלכער ס'איז אָנגענומען געוואָרן אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער ס'ווערט פּראָטעסטירט געגען דעם ווילען צו פערקלענערן דעם לוין פון די שטאָטישע בעאַמטע אויב דער בעשלוס וועט דאָך דורך דער ענדעקישער מעהרהייט אָנגענומען ווערן, וועט די צווישן-פעראיינס-קאָמיסיע בעפולמעכטיגט צו ערקלערן אַ שטרייק. די רעזאָלוציע וועט איבערגעגעבן ווערן דעם קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי און דעם וואָיעוואָדע האוקע-נאָוואַק.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע פון 630.— זל. אָן
אָרגאַניזירט:
„אָרבּיס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249-33
" 65, " 201-20

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

היינט, ביינאַכט, דיזשורירן פאָלגענדע אַפּטייקען: קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעיסקאַ 15), ס. טראַווקאָווסק בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעיסקאַ 21), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95), ה. סקוואַרטשינסקי (קאָנטנאַ 54), ל. טשינסקי (ראָקאָטשינער 53).

אומלעגאַלע שחיטה

(א) בעת אַ רעוויזיע אין דער יאַטקע פון משה העכט (באַוואָזשעוויסקאַ 3), האָט פּאָליציי געפינען 220 קילאָ רינד-פלייש, וואָס שטאַמט פון אומלעגאַלער שחיטה.

דאָס פלייש איז קאָנפיסקירט געוואָרן און דער קצב איז צוגעצויגן געוואָרן צו פאַראַנטוואָרטליכקייט.

ראָמאַן בראַנדשטעטער
דער בעקאַנטער פּויליש-יודישער דיכטער אין „וויזאָ"

היינט, מיטוואָך, ד. 13. ד. ח. 9 אין אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון „וויזאָ" (שענקעוויטשאַ 26) אַ חבר'ישער טיי, פערבונדען מיט אַן אויטאָרען-אָוונט פון דעם בעקאַנטן פּויליש-יודישן דיכטער, רעדאַקטאָר פון דער „אָפּיניאַ", ד"ר ראָמאַן בראַנדשטעטער.

דער שאַרמאַנטפולער דיכטער וועט רעציטירן זיינע אייגענע ווערק.

פערזאַמלונג פון קליין-אַפּאָל-הענדלער

דינסטאָג איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג אין לאָקאַל פון צענטראַלער קליין-הענדלער-פערבאַנד פּאָמאָרסקאַ 15 פון די קליין-אַפּאָל-הענדלער, דעם פאָרזיץ האָט געפירט ה' יחיאל קראַקאָוו.

אַלע רעדנער האָבן זיך בעקלאָגט אויף דער ביטערער לאַגע פון דעם מסחר ה' קראַקאָוו שילדערט די לאַגע פון די קליין-אַפּאָל-הענדלער עס איז בעשלאָסן געוואָרן זיך צו אָרגאַניזירן. אַלס פּרעזעס איז געוועהלט געוואָרן ה' יחיאל קראַקאָוו, אַלס וויצע-פּרעזעס יחיאל דאָבזשינסקי, פערוואַלטונג יצחק מילשטיין, ישראל מיללער, יצחק קליינער, אַבּרהם האָראָוויץ, יחיאל מאיר גאָלדבערג.

אַ מאָרד אין פעלד

(א) אין דאָרף טשיאָסני (בזשעזשינער קרייז) איז אויף אַ גרויזאַמען אופן דערמאָרדעט געוואָרן דער דאָרטיגער איינוואוינער יאַן אַדאַמטשיק.

די אויספאָרשונג האָט בעוויזן, אַז אַדאַמטשיק איז אין פעלד בעפאַלן געוואָרן דורך די צוויי בעקאַנטע אוואַנטוריקעס און גנבים — דעם 22 יעהריגן סטעפאַן קיאַ און 28 יעהריגן בראָניסלאַוו באָוואַצקי. די צוויי מערדער האָבן אַדאַמטשיקן מיט אַ האַק און אַ אייזערנער ראָהר צוהאַקט אַזוי, אַז מען האָט איהם קוים געקענט דערקענען. די סיבה פון מאָרד זאָל זיין דאָס, וואָס אַדאַמטשיק זאָל האָבן לעצטענס עטליכע מאָל געשטערט די מערדער אין אויספיהרען גנבות.

ר. איזראַעל
דער בערזען-סוחר
שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען
138

וואָס האָט דאָס דערמיט צו טון, האָט די פרוי רובין זיך ווייטער אָפּגעגעשטעלט, די פערברעכעס זענען בעגאַנגען געוואָרן איינס דורך מיר און איינס דורך דזשאָן קיסטער. די בריף האָבן קיין שום שייכות נישט דערמיט.

— אפשר האָט דער אינספּעקטאָר געפּרובט אַרויסצוהעלפען דער פרוי רובין פון דער פּעדלער-געגנהייט, אפשר האָט איהר געהאַט אין זין זיך אָנצוגרייטען אַ פערטיידיגונג אין פאַל ווען דאָס פערברעכען וואָס איהר האָט געפּלאַנט זאָל ענטדעקט ווערען.

דער פרוי רובין איז געווען צו שווער זיך צו זעצידיקען אויף אַן ענטפער, זי האָט זיך נישט גערעכנט קיין עצה געבען מיט דער דאָזיגער האַרטער ניס און סוף כּל סוף האָט זי בעשלאָסען צו זאָגען דעם אמת, אַלץ איז איהר שוין מיאוס בעוואָרן, זי האָט שוין געוואָלט, אַז צו אַלעם זאָל בעהמען אַ סוף און סיזאָל זיך ענדיגען דאָס גאַנצע שפּיל, כּדי מ'זאָל זי לאָזען צורוה.

— גוט, האָט זי זיך ענדליך דערצייהלט, איך גיב אייך זאָגען דעם גאַנצען אמת.

— אַט וועגען דעם האַנדעלט זיך און דערמיט וועט אונזער גאַנצער פערהער זיין פערענדיגט און איר וועלען אייך סוף כּל סוף לאָזען צורוה.

— דער ענין שטעלט זיך פאָר אויף פאָלגענדען אופן, האָט די פרוי רובין אָנגעהויבען, ווישענדיג זיך דעם שווייס פון מידיקייט און אויפרעגונג.

— איהר קענט זיך אָביסעל אָפּרוהען, רעדען רוהיג און אָהן בעזונדערע אויפרעגונג, האָט דער אינספּעקטאָר געזאָגט, מיר האָבען צייט און איר איילט זיך אויך נישט.

— איך בין געווען שטאַרק, שאַדט נישט, ס'וועט מיר שוין גאָרנישט פאַסירען. אַלזאָ איך האָב זיך שוין זעהר לאַנג אַרומגעטראָגען מיט'ן געדאַנק, אַז מיין מאַן דאַרף אַראָפּגערוימט ווערען פון מיין לעבענס וועג.

זי איז שטעהן געבליבען און האָט ווייטער נישט גערעדט, אויך דער אינספּעקטאָר האָט געשוויגען.

— און ער פרעגט ווייטער נישט פאַרוואָס איך האָב זיך אַרומגעטראָגען מיט דעם דאָזיגען געדאַנק, האָט די פרוי רובין געטראַכט, דאָס איז דאָך צום טייוועל עפּעס מוראדיגעס, עפּעס שרעקליכעס, אויב ס'געשעהט אַזוי מיט יעדען פערברעכער, וועלכער פאַלט דאָ אַריין איז די גערעכטיגקייט בכלל נישט קיין גערעכטיגקייט און קיין גרויס צוטרוי קען מען צו דער דאָזיגער גערעכטיגקייט מאָס נישט האָבען.

— בעת מיין מאַנס לעבען, האָט שולמית ווייטער געהערט האָב איך געהאַט נישט איין געליבטען מיט דעם ווילען און אָהן זיין ווילען. ער האָט מיר קיין שום פאַרוואורפען נישט געמאַכט. ער האָט שטענדיג געשוויגען, אַזוי ווי דער ענין וואָלט איהם איינגאַנצען נישט נוגע געווען. אָבער איך בין דער ביי געווען פערשעמט און בעליידיגט, אָבער קיין טענות נישט געהאַט. אַזאַ צושטאַנד איז אָבער געווען מעהר נישט אויסצוהאַלטען. ס'איז איבערגעגאַנגען יעדע מאָס, יעדע גרענעץ, איך האָב מיר אַראָפּגעצייכענט דאָס דאַרף פאַר אייבעם פון מיינע געליבטע, פאַר דעם וועלכען איך האָב געהאַלטען פאַר דעם קלוגסטען און ערפאַהרענסטען, איינציגווייז נאָך לאַנגע געשפּרעכען האָט ער אין מיר אָנגעהויבען איינצורעדען דעם געדאַנק, אַז איך דאַרף פטור ווערען פון מיין מאַן. דער דאָזיגער געדאַנק האָט מיך געטאָטשעט און געפּייניגט אַזוי ווי איך מיר וואָלט געזעהן אַ וואָרם. מיט יעדען טאָג האָב איך זיך אָנגעהויבען צוצוגעוואוינען צו דעם דאָזיגען געדאַנק און ער האָט שוין אויסגעזעהן ביי מיר באַטייליך און ריכטיג, איך האָב זיך כּסדר צוגעוואוינט צו דעם געדאַנק, אַז אַזוי מוז איך טון נאָך מעהר דערפאַר. ווייל דזשאָן קיסטער האָט מיר צוגעגרייטעט אַ גאַנצען פּלאַן פון פּערטיידיגונג, לויט וועלכען מיר קען גאָרנישט געשעהן און פּאַסירען, דער פּלאַן איז פאַר מיר געווען אַזוי דורכזיכטיג און קלאָר, אַז דאָס אַדורכפיהרען דעם גאַנצען ענין האָט שוין נישט פאָרגעשטעלט קיין שום שוועריגקייט. ביי מיר האָט דאָס אויסגעזעהן ווי דאָס אַלץ איז שוין פאָרגעקומען און איך האָב שוין רוה.

— ער פרעגט ווייטער נישט, האָט שולמית געטראַכט און איז שוין דעמעוויירט געוואָרן, צוליב וואָס איך האָב דאָס איינגאַנצען געדאַכט.

זי האָט זיך אָבער איינגעהאַלטען ווי מיט צוואַנג, אַז זי זאָל נישט אויסבייגען און האָט ווייטער דערציילט.

— קודם כּל, נאָך איידער ער האָט מיך געלערנט וואָס אונטערצונעהמען, אַז דער מאָרד זאָל אויסגעפיהרט ווערען האָט ער געהייסען, אַז איך זאָל מיר צוגרייטען אַ פערטיידיגונג אין אַ פאַל ווען דאָס וועט בעדאַרפט זיין, ער אַליין האָט מיר פאָרגעבעטען, אַז אַ דאַנק זיין שטעלונג אין דער פּאָליציי קען בכלל נישט קומען דערצו, אַז אַזאַ ענין זאָל ענטדעקט ווערען און איך האָב דאָס אויך אַזוי פערשטאַנען. איך האָב געוואוסט וואָס פאַרא הילכען אמט ער פערנעהמט אין דער פּאָליציי און פאַר מיר איז געווען קלאָר, אַז ער האָט דאָרט גרויסע מעגליכקייטען. איך בין געווען אַ גאַנצען אונטער זיין סוגעסטיע און זיך נישט געקענט בעפרייען פון דעם אַלעם וואָס ער האָט צו מיר גערעדט און וואָס ער האָט מיר איינגערעדט. זיין ווירקונג איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז מיר האָט זיך אויסגעדוכט, אַז איך וואָלט שוין אָהן זיינע עצות בכלל נישט געקענט אויסקומען דורך מיין לעבען, איך שווער אייך, אַז איך בין אין איהם נישט געווען פערליבט, דאָס איז מיר אפילו נישט איינגעפאַלען און איך האָב אפילו נישט געטראַכט וועגען דעם און דאָך איז זיין ווירקונג געווען אַזוי גרויס און שטאַרק, און איינמאָל האָט ער זיך צו מיר געווענדעט, אַז איך זאָל איהם זאָגען ווער ס'איז מיין מאַנס בעסטער פריינד, אָהן שום אָפּשטעל האָב איך איהם ערקלערט, אַז דאָס איז שמעון מאַרקוס. ער האָט דאָס גענומען צו קענטניש און דעמזעלבען טאָג וועגען דעם מעהר נישט גערעדט. ערשט אויף צומאָרגענס איז ער געקומען צו מיר און מיר געבראַכט צוויי בריף אויפגעשריבען אויף דער מאַשין. דאָס זענען געווען גענוי די בריף מיט דעם אינהאַלט וועלכען איהר האָט איצט ביי זיך אין דער האַנד. ער האָט מיר איבערגעגעבען די בריף און געזאָגט.

— די מוזט שולמית זיך בעמיהען, אַז די דאָזיגע בריף זאָלען איבערגעשריבען ווערען מיט דיין מאַנס האַנדשריפט. דאָס וועט צונוץ קומען צו איינער ענין. איך האָב אַדורכגעלייענט די בריף און האָב נישט געוואוסט צי זאָל איך לאַכען, אָדער זאָל איך וויינען, צי זאָל איך דאָס האַלטען פאַר אַ וויץ אָדער פאַר ערנסט, דזשאָן האָט אָבער אויפגעשטעלט אויף מיר זיינע גרויסע און שרעקליכע אויגען אַזוי, אַז מיר איז אַזש קאַלט געוואָרען.

— טייבעלע, האָט ער געזאָגט, פליהען אַליין נישט אַריין און מוהל אַריין. מען מוז זיך גוט אָנהאַלטען ביז מ'בעקומט זיי און ביז מען וועט זיי אויך, איך האָב דאָך דיר באַה'ה נישט געזאָגט וואָס מ'וועט מאַכען מיט די בריף, קודם כּל האַלטען זיי זיין אָנגעשריבען.

— ווי אַזוי זאָל איך דאָס מאַכען? האָב איך געפרעגט.

— דאָס ווייסט דו שוין אַליין ווייסען, דו וועסט זיך מיט אַזאַ קלייניגקייט אַן עצה געבען.

(פאָרטזעצונג קומט)

דער כוח פון סערטיפיקאטעל

אַן אומגעהויערן כוח מוז אָפּנים האָבן אַ סערטיפיקאַט קיין פּאַלעסטינאַ. צוליב איהם שפּאַלטען זיך דאָך פּאַרטייען, לויפען איבער גאַנצע אָרגאַניזאַציעס און פּעראייניגען; אפילו די אויסגעפּרובטסטע פיהרער קאָנען נישט ביישטיין דעם נסיון, אז זיי זאָלען זיך נישט פאַר איהם בייגען און פאַרבייגען זייערע פּרינציפּען און פּראָגראַמען.

אָבער נישט בלויז אידעאיש לאָזט מען זיך פאַרשקלאַפען, נאָר מ'איז זאָגאַר מקריב אויפ'ן מזבח פון סערטיפיקאַט די הייליגסטע ליבע-געפיהלען, דעם מענטשישען געשמאַק און די איבערגעגעבענקייט, די בחורישע פרייהייט.

דער יונגערמאַן, וועמען דאָס שענסטע, אינטעליגענטסטע און אָנגעזעהענסטע מיידעל האָט נישט געקענט איינבייסען, וועט ווייך, ווי פּוטער, ווען אַ שדכן דערלאַנגט איהם אַ בוגרות מיט אַ סערטיפיקאַט. מעג זי זיין, וואָס זי איז און ווער זי וויל, קוים האָט זי אַ סערטיפיקאַט אין סאַקװויאַזשקע, פרעגט מען שוין נישט קיין שאלות, מ'וויל נישט דאָן ווייסען פון קיין גליקען, נאָר מ'רייסט זיך כּגוזאַלה צו דער חופּה.

אַ כלה מיט אַ דירה האָט דאַמאָל און יענע צייטען עפּעס „געגומען", היינט איז אָבער אַ סערטיפיקאַט קיין פּאַלעסטינאַ אַ טויזענד מאָל שטאַרקערע אַטראַקציע!

מיינט נישט, אַז דאָס, וואָס מיר האָבען אויבען געזאָגט איז סתּם מלוצה, אדרבא, זייט אייך מטריח און גיט אַ בליק אַריין צו שרה לאה'ן אויף פּאַלעסטינא גאַס וועט איהר זיך ערשט איבערצייגען, צו וויפיל ס'דערגרייכט דער כוח פון סערטיפיקאַט.

אָט די דערמאָנטע שרה לאה (ג—ג) האָט פּונקט, ווי אַלע יודישע באַלעבאַטישע סאַלעס און לאַניעס. אַלט זייענדיג 18—20 יאָהר געטרוימט וועגען אַ דאָקטאָר און נישט גלאַט וועגען עפּעס אַ דאָקטאָר, נאָר דווקא וועגען אַ דאָקטאָר, אַ 100-פּראָצענטיגען ראַסאַווען מאַנספּערשוין. מילא האָט זי אזוי אַריבערגעטרוימט די 25 יעהרליך און קיין וואַלעכער האָט זיך אַלץ נישט געוויזען.

באין-ברירה האָט שוין שרה לאה אַנגעהויבען אַראָפּצולאָזען פון פּרייז, זי וואָלט שוין גרייט געווען צו פּערטויישען דעם דאָקטאָר אויף אַ דענטיסט און אַזאַ בעלן האָט זיך אויף איהר נישט געפונען. דערווייל זענען די יאָהרען געפלויגען, וועט זי האָט זיך אַרומגעזעהען, אַז זי האַלט שוין אויף יענער זייט 30, האָט מען אפילו געקאָנט פּועלען, אַז זי זאָל איינגיין אויף אַ פעלדשער, זי האָט אָבער געהאַט אַזאַ פינסטער מזל, אַז אַ שטיוועל-פוצער האָט זיך אויך נישט געוואָלט אויף איהר אומקוקען.

שרה לאה איז דערייבער געבליבען זיצען און זי וואָלט זיכער פּערזעסען איהרע יאָהרען, ווייל קיין בעזונדערע שיינקייט איז זי קיינמאָל נישט געווען, מיט קיין אַנדערע מעלות האָט זי זיך נישט אויסגעצייכענט און קיין פעטען נדן האָט זי אויך נישט געהאַט.

אין דאָך אָבער נישט פאַרהאַן קיין יודישער קלויסטער, פּאַסירט אַ מעשה און עס זוכט זיך אָפּ אין פּאַלעסטינא שרה לאה'ס עפּעס אַן עלטערער פעטער, אַן איינגעטינער פון אַ גרויסע שלאָסערייע. און ער לייגט איהר פאַר, אַז זי זאָל זיך אויסגעפינען אַ שלאָסער און שטעלען מיט איהם אַ חופּה, וועט ער אַרויסשיקען פאַר'ן פּאָרל אַ סערטיפיקאַט, איינאָרדענען פאַר זיי אַ דירה און דעם יונגענמאַן געבען אַרבייט ביי זיך אין ווערקשטעל.

שרה לאה האָט געשטעלט גלייך אַן אַנאָנס אין דער צייטונג ס'האָבען זיך פון אַלע זייטען אַנגעהויבען צו שיטען גאַנצע פּעק אָפּערטען. און בער שרה-לאה'ן האָבען זיך גענומען רייסען די שענסטע יונגעלייטלעך, די בעסטע שלאָסערס, ממש קינסטלער אין פאַך, מיט האַנדווערקער-קאַרטען און מייסטער-דיפּלאָמען. ס'האָבען זיך אפילו אויך גע-מאָלדען איינגע אינזשיניער-צו-מעכאַניקער, וועלכע האָבען „געחלשט" פאַר שרה לאה און גרייט געווען זי צו נעמען אַזוי ווי זי שטייט און גייט.

לאַנגע האָט שרה לאה געשמועסט און געניש-טערט און פון דער רייכער קאָלעקציע „חתנים" זיך ענדליך אויסגעקליבען איינעם אַ געוויסען ב. א. אַ בחור'ל אַ טשאַטשקע פון אַ גאָר געהויבענער היים און דערצו אַן ערשטראַנגיגער פאַכמאַן.

אַנימאָל איז ביי אַ מורה הוראה אויף דער אַלטשטאָט פאַרגעקומען די חתונה פון דער 42-יעהריגער שרה לאה ג-ג מיט'ן 25-יעהריגען ב. א. און צעכטער איז דאָס יונגע פּאָר-פאָלק טאַקע אַוועקגעפאָהרען גליקליכע און צופרידענע קיין „ארץ".

געלד „ליבע" און שאנדע

(א) צום פּאָליציי-פּאָסטען אין מאַלינאָוו האָט זיך געווענדעט אַ געוויסע מאַריאַנא מאַטושעווסקא און געמאָלדען, אַז אונבעקאַנטע גנבים האָבען ארויס גע'גנב'עט ביי איהר פון שטאַל צוויי פערד און וואָגען אין ווערט פון 600 זל.

די אדורכגעפיהרטע אויספאָרשונג האָט אָבער בעוויזען, אַז מאַטושעווסקא האָט נאָר סימולירט די גנבה. אין דער אמת'ן האָט זי אַליין אַנגערעדט דעם פּאַראָבעק, וואָס האָט געאַרבייט ביי די מאַטושעווסקי'ס, אַז ער זאָל אַרויספיהרען די פערד און וואָגען, פּערקויפען אויפ'ן מאַרק. פאַר דעם געלד האָבען די מאַטושעווסקא מיט דעם פּאַראָבעק געזאָלט אַנטלויפען...

דער ראָמאַן פון דער באַלעבאָסטע מיט'ן פּאַראָבעק האָט זיך אָבער טרויעריג פּערענדיגט — דאָס פּאָרל האָט מען צוגעצויגען צו געריכטליכער פּער-אַנטוואָרטליכקייט.

זעלבסטמארד

(א) אין זיין וואוינונג אויף ריבנאַ 16 האָט זיך גענומען'ס מיט זאַלץ-זויער דער 36-יאָהריגער יאַן טשעפּאַלקאָווסקי.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט איהם פּאַגאָ-טאָוויע אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

די סיבה פונ'ם זעלבסטמאָרד איז געווען אַ מאַנגעל אין אויסהאַלט-מיטלען.

גרויסער באַל פון „נותן-לחם"

צום גרויסען באַל, וואָס „נותן-לחם" אָרגאַניזירט היינטיגען שבת-צו-נאַכט אין ווייסען זאַל פון „מאַנטייפעל" זענען שוין געמאַכט אַלע פּאָר-בערייטונגען. „נותן-לחם" האָט בעקומען פון די גרעסטע פירמען פון שטאָט אַ גאַנצע רייהע ווערט-פולע חפצים צו דער לאָטעריע, וואָס ווערט איינ-געאָרדענט אויפ'ן באַל. אויך האָבען זיך אַ סך פירמעס וואָרים אָפּגערופען און צוגעשיקט פיל פּראָדוקטען צום בופעט.

פון דער גומי-בראַנזשע

דער וועלט-בעריהמטער קאָנצערן פון די גומי-פאַבריקען „Semperit" האָט בעדייטענד פּערגרעסערט זיין פּראָדוקציע. אויפ'ן ערשטען פּלאַן איז געוואָרען געלענקט די אויפמערק-זאַמקייט אויף די אַרטיקלען: ראָוווערען-אָפּאַנען און דעטעקיס. גלייכצייטיג אַנדערע אַרטיקלען ווי כירורגישע, טעכנישע, באַדע א.ז.וו. אַ דאַנק די העכסטע קוואַליטעטען רייה-שטאָפען און דער טיכ-טיגער פאַרלייטונג גיבען די פולע זיכערקייט פאַר די קוואַליטעט פון דער פּראָדוקציע פון דער פאַב-ריק „סעמפּעריט". די גענעראַל-פּערטרעטונג אויף דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע איז איבערטראָגען געוואָרען דעם בעקאַנטען אויפ'ן לאָדזשער מאַרק ה' ח. גוטענבוים, וועלכער איז גלייכצייטיג דער פּער-טרעטער פון דער פירמע „בערסאָן" פאַבריק פון גומי-אַבצאַסען.

פערזענליכעס

עס האָט געווײלט אין אונזער שטאָט ה' ד"ר וויקטאָר פּראַשאָווסקי, הויפּט-דאָקטאָר פון געזונד-הייטס-אַנשטאַלט אין טרוסקאַוויעץ.

ד"ר פּראַשאָווסקי האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנ-פערענץ מיט די היגע דאָקטוירים פאַר אינערליכע קראַנקהייטען, און האָט זיי ערטיילט אינפאָר-מאַציעס בנוגע דער ווירקונג פון די טרוסקאַוויעצער וואַסערן, ווי אויך בנוגע די קוראַציע-בעדינגונגען.

די אַלגעמיינע ענציקלאָפּעדיע אין יודיש

איז שוין אנגעקומען קיין לאָדז

דאָס דערשיינען פון דער אַלגעמיינער ענציקלאָ-פּעדיע אין יודיש, האָט געמאַכט גאָר אַ גרויסען רושם אין דער יודישער קולטור-וועלט, פון נאָהענט און ווייט דריקט מען אויס דעם דובנאָוו-פאָנד סימפּאַ-טיעס און ברכות צו דער געלונגענער התחלה. פון ניו-יאָרק און וואַרשע, פון בוענאָס-איירעס און ווילנע, פון יאָהאַניסבורג און קאָוונע, פון מאָנטעווידעאָ און ריגע — אומעטום וואוהין ס'איז נאָר אָנגעקומען דער ערשטער באַנד פון דער ענציקלאָפּעדיע, קומען אָן די וואַרימסטע בעגריסונגען.

היינטיגע וואָך איז אויך צו אונז אין לאָדז אָנגעקומען דער ערשטער באַנד פון דער יודישער ענ-ציקלאָפּעדיע. עס איז אַ העררליך-שיינע אויסגאַבע. די יודישע שפּראַך האָט אַזאַ פּראַכטפול בוך ביז איצט נאָך נישט פּערמאָגט. עס איז אַן עכטעטישע פרייד צו פּערמאָגען אַזאַ ווערק אין דער יודישער שפּראַך. די ערשטע עקזעמפּלאַרען פון דער ענציקלאָפּעדיע זענען גיך אויספּערקויפט געוואָרען.

ווי מיר דערוויסען זיך, גרייט מען זיך איצט אין לאָדז צו אַן אַקציע פאַר דער פּערשפּרייטונג פון דער ענציקלאָפּעדיע

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 93-201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג,
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—1 און פון 1—5 אָוונט

היינט און מאָרגען
איינשרייבונגען צום אָפּפאָהרען
קיין פּאַלעסטינא
דעם 27 מערץ • 3-טע קלאַס — 650. זל.
באַהן-בילעטען פון לאָדז. זעמטליכע פּאָרמאַליטעטען ערלעדיגט
Wagons-Lits Cook
לאָדז, פּיעטריקאָווער 64, טעל. 77-170.
עס ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען צום אָפּפאָהרען דעם 10-טען אַפּריל.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 13-טען מערץ

6,30 פריהמאָרגען-אוידיציע, 6,36 גימנאַס-טיק, 6,50 פליטען, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאַמע קאָנצערט, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,05 קאָנצערט, 12,50 אַ שמועס פאַר פרויען, 12,55 ידיעות פון טאָג, 1 פליטען, 1,50 עקס-פּאָרט-ידיעות, 1,55 בערזע, 2 פוילישע מוזיק, 3,45 פרעהליכע מוזיק-אוידיציע, 4,15 פליטען, 4,30 פאָרלעזונג פאַר פרויען, 4,45 פוילישע לי-דער, 5 פאָרלעזונג, 5,15 אוידיציע פונם ציקל: דער טאַנץ אין דער קלאַוויר און פירעל ליטעראַ, 5,50 „בוך און וויסען", 6 פליטען, 6,15 פרעה-ליכער סקעטש, 6,30 טעכניש פאָסט-קאַסטעל, 6,40 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, 6,45 פליטען, 7,15 פליטען, 7,25 ספּאָרט-ידיעות, 7,35 געזאַנג-רעצי-טאַל, 7,50 אַקטועלער פעליעטאָן, 8 סימפ. קאָנ-צערט, 8,45 אָווענד-ידיעות, 9 שאָפּען-קאָנצערט, 9,30 רעפּעראַט, 9,40 קאָנצערט, 10 רעקלאַמע-קאָנצערט, 10,15 מוזיק, 11 ידיעות, קאָמוני-קאַטען.

אונטערגעוואָרפען אַ קינד

(א) אין טויער פון הויז אויף פּילסודסקיעגאָ 2, האָט מען געפונען אַ יונגעלע פון אַ 5 וואָכען. דאָס קינד האָט מען איבערגעשיקט אין זויגלינגס-היים.

שלום אַש'ס „גאָט פון נקמה"

אין „ראָזמאַיטאָשטשי" טעאַטער

מיט אַ אויסערגעוועהנליכען ערפאָלג ווערט געשפּילט אין „ראָזמאַיטאָשטשי" טעאַטער שלום אַש'ס „גאָט פון נקמה" דער עולם זיצט יעדען אָוונד מיט אַ פּערכאַפּטען אָטעם און שליגגט ממש יעדעס וואָרט, די פּאָרשטעלונג בכלל און דער גלענצענדער אַנסאַמבל בפרט רופט אַרויס ענטציקונג, בעוווּנ-דערט איז ווערט בעצייכענט צו ווערען, אַז קיינער פון די יודישע שוישפּילער ביז איצט האָבען נישט בעוויזען אַזאַ פּערקערפּערונג פון דער הויפּטראָל יעקל שאַפּשאָוויטש ווי אַלעקסאַנדער גראַנאַך.

היינט ווערט געגעבען גאָט פון נקמה צו ביליגע פּרייזען.

פון דער גראַנדיעזער יובל-פייערונג

פון דוד צעלמייסטער

מיטוואָך דעם 20 מערץ קומט פאָר די יובל-פייערונג לכּבוד דער 25-יעהריגער טעאַטער-טעטיג-קייט פון דיר. דוד צעלמייסטער. די פייערונג פּער-שפּרעכט צו זיין גראַנדיעז אין פערנעם, ווייל אין איהר וועלען זיך בעטייליגען 200 אָנגעזעהענע קינסט-לער פון יודישע און פוילישע בינעס.

דער יובל-קאָמיטעט בעשטעהט פון די אָנגעזע-הענסטע פּערזענליכקייטען:

אוגער י. רעדאַקטאָר, ארנשטיין מאַרק, רעזש., אדוועגטאָוויטש ק. ארטיסט, אַבערזשאַנעק י. רעד., בראָדערזאָהן מ. דיכטער, ברוינער י. מאַלער, ברין מ. פּאָרז., ברזשוסטאָווסקי ח. י. רעדאַקטאָר, באַ-רוכין אל. רעד., בייגעלמאַן דוד דיריזשאָר, גראַנאַך אל. ארטיסט, גראַפּמאַן א. רעדאַקטאָר, געלבאַרט ס. רעד., גאָלדינבורג ס. ארטיסט, דאַרגאַ-זשאַנסקי מ., האַלפּערן ד"ר, וואַטשינסקי ק. דיר., ווערדיגער מ. דיר., ווייצמאַן י. אדוו., ווייסמאַן דאָראַ ארטיסטין, זילבערבערג וואָלף ארטיסט, זאַקס י. זעלמאַנאָוויטש, טורקאָוו מ. רעד., יאַסטרזשעמביעץ וו. ארטיסט, מילשטיין ש. דיר., מעלמאַן מ. ארטיסט, מאָרעווסקי א. ארטיסט, מיכאַלעסקאָ מ. ארטיסט, מאַזאָ מ. דיר., מייזעל נחמן רעד., מאָשקאָוויטש י. רעזשיסער, ליפּמאַן משה ארטיסט, ניימאַן י. רעד., סאַמבערג א. ארטיסט, סענדאָווסקי ש., סטרוגאַטש י. ארטיסט, סעגאַלאָוויטש ז. ליטעראַט פּערער מ., פּיוווישים י. דיריגענט, פּרילוצקי נח ליטעראַט, פּי-קאָן מאַלי ארטיסטין, פּינעס א. אדוו. פּאַלעק וו., קאַצענעלסאָן י. ליט., קלעטשעווסקי א., קאַהאַן י. רעד., קאַטש קורט ארט., קאַמינסקאַ אידאַ ארטיסטין, קאַבאַקער, קאָמפּאַניעעץ דיר. קיפּ-נס מ. ליט., קוטנער ש. ארטיסט, קאַגאַנאָווסקי ע. ליטעראַט, קאַהאַן לאַזאַר רעד., קאַליך י. ארטיסט, ראָזענבערג י. רעד. ראַבאָן י. ליטעראַט, שטיין א. ארטיסט, שעפּנער ב. רעדאַקטאָר.

פון דער לאָדזשער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	90.25
3 פּראָצענטיגע	בוידאָוולאַנע		—	46.90
4 „	דאָלאַרובקאַ		—	53.75
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)			73.00
5 „	וואַרשאָווער פּ.ב.		1934	62.00
5 „	לאָדזשער „			54.00
ענגלישער פונט	—	—	—	25.06
דאָלאַר אָפּיצ.	5.27	נישט אָפּיצ.	—	5.22
גאָלד-דאָלאַר	—	—	—	8.87
גאָלד-רובל	—	—	—	4.55
דייטשער מאַרק	—	—	—	2.04

„ערליכע גנבים" אין „פילהאַרמאָניע"

די וואַ-שאָווער טרופּע וואָס שפּילט אין „פילהאַרמאָניע" אין דער אַמעריקאַנער פּיעסע „ערליכע גנבים" האָט גרויס ערפאָלג.

היינט מיטוואָך ווערט די דאָזיגע ערפאָלגרייכע פּיעסע ווידער געשפּילט

ראַטעוועט אייער געזונט
קראַנקע אויף רוקן-פונדעס (ברוך-קראַנקהייטען)
ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.
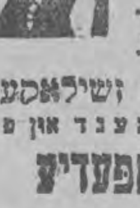
דאָס אראָפּלאָזען זיך פון מאַגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פּערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען.
אויך אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ-פּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פלאַטפוס.

פּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויף זשילאַקעס.
— גומי-זאָקן לויט מאָס. קיגסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלער אַנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)
(פּראָנט פּאַרטער), טעל. 09-177 נאָהנט פון לאָדזשער פאַבריקס-באַהנהויף
בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איזאומבעדינגט נויטיג.
צאָהלרייכע דאַנקזאָגונגען און דאַנק-בריף.
(אין זנערזש אויף פּלאַמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

קראנג=קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

!!היינט פרעמיערע

די פרעכטיגסטע קרעאציע פון NORMA SHEARER אין פילם א. נאמען: !!היינט פרעמיערע

„דיינע ליפען זאגען ליגען"

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון P.A.T. און לאנד-אקטואליטעטען. אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

די פערוואלטונג פון דער

יודישער קהלה אין לאדז

איז דערמיט מודיע, אז דער

2=טער טייל פונ'ם שטאט-רעגיסטער פאר'ן יאהר 1935

וואס ענטהאלט די גאסען:

נארוטאוויטשא, גאווא, נאוואמיעסקא, גאווא-זארזשעווסקא, אבלעגגארסקא, אגראדאווא, אלשאווא, ארלא, פאביאניצקא, פערלא, פיעקארסקא, פיעפשאווא, פיעראצקי-גאס, פילסודסקי-גאס, פיאטרקאווסקא, פירשמאוויטש-גאס, בערנער-פלאץ, דאמבראווסקי-פלאץ, קאשטשעלני-פלאץ, ריימאנט-פלאץ, פרייהייטס-פלאץ, —

ווערט אויפ'ן סמך פון די עקזיסטירענדע פארשריפטען אויסגעלעגט צום דורכזעהן במשך פון 8 טעג, ד. ה. פון 13-טען ביז'ן 21-טען מערץ 1935 איינשליסליך, אין דער קאנצעלאריע פון דער קהלה, פאמארסקא 18, אין די שעה'ן פון 10 ביז 1 נאכמיטאג.

587 לאדז, דעם 12. מערץ 1935.

עס ווערט אנגענומען דער אבאנאמענט אויפ'ן פינפטען יאהרגאנג

ייווא=בלעטער

(1935) פון די

חודש=שריפט פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

מיט שטענדיגע אפטיילונגען פאר געשיכטע, עקאנאמיק און סטאטיסטיק, שפראך- און ליטעראטור-פארשונג, פאלקלאר, פסיכאלאגיע און פעדאגאגיק.

צו יעדען נומער ווערען בייגעלייגט די ידיעות פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט מיט אינפארם. וועגען דער ארבייט פון ייווא און וועגן אויפטוען פון דער וויסענשאפט אין אלגעמיין

דער אבאנאמענט-פרייז בעטרעפט:

אין פוילען — 18 גילדן א יאהר. אין אויסלאנד — 70 פראנצ. פראנק. פאר מיטגלידער פון געז. „פריינד פון ייווא", פאר ביבליאטעקן, גמעלש. א"א: אין פוילען — 12 גילדן א יאהר. אין אויסלאנד — 50 פראנצ. פראנק. דאס געלד קען אויך איינגעצאהלט ווערען אין 4 ראטעס. אין ענצעל-פערקויף ווערט דער זשורנאל נישט ארויסגעלאזט

JIWO - BLETER, Żydowski Instytut Naukowy, ul. Wiwulskiego 18, Wilno P. K. O. 81.396 פּכ"א-קאנטא

אין צפון-אמעריקא אבאנירט מען די ייווא-בלעטער נאר אין דעם אמעריקאנער אפט. פון ייווא אין ניו-יארק:

Society Friends of the Yidisch Scientific Institute, 1133 Brodway, Room 432, New York C.

צוליב'ן קריזיס!

ביליג און גוט! ● רעעל און פינקטליך!

די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פארבעריי

„עריקא"

מלינארסקא 2, (ביים רוג בושעושינער)

וואשט כעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו קאנקורענץ=פרייזען

אלערליי דאמען- און מענער-גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, פוטער, ציהט גארדינען אויף רעהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטייפע און ווייכע וועש.

ביליגער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, פון 1.75 פאסאנירען א קאפעלוש, 50 גר. אנ'אויבער העמד, 15 גר. א קראגען.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פרייע פאסטענס

האנד-שטיקערינס צו קינדער-וועש אין נייהערינס קענען זיך ווענדען צו סאכאטשעווסקי, פיעטריקאווער 64, וו. 41

Potrzebna zdolna ekspedjentka do magazynu obuwia przy ul. Głównej 69. 6667

פערשידענעם

א שדכן, וועלכער פערקעהרט אין בעסערע הייזער. געווינשען. צו פערשטענדיגען זיך טעלעפאניש 163-94.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na Zł. 15.— na imię Sz. Rotbard, Franciszkańska 18. 6662

צו די ג' ה"ה גנבים! פון מיין וואוינונג נארוטאוויטשא 29 האט מען מיר ארויסגעגנב'עט פערשידענע דאקומענטען, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. איך בין גרייט צו געבען א בעלוינונג דערפאר. דיסקרעציע געזיכערט. צו פערשטענדיגען זיך טעל. 244-98.

Zaginiony został weksel na Zł. 100.— pł. 15/6—35 wystawca Walenty Jarczewski, Wolsztyn, Biała Góra 42, na zlecenie A. Szella, Kalisz. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy za wynagrodzeniem do Pitkiewicza, Frkanciszkańska 38. 6675

Zaginiony został weksel na Zł. 75.— pł. 15/3—35 wyst. Aron Kantorowicz, Pieprzowa 18 na zlecenie B. Rozen, żyro M. Wyzel. Zwrócic za wynagrodzeniem. Wolf Jojne Weinberg, Św. Jakóba 4. 6678

די געשמאקהאפטסטע פאנטשקעס און די בעסטע טארטען קענט איהר בעקומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקא 11, קושמיראק, טעל. 211-54.

איך האב אנ'איינגפיהרט געשעפט אין צענטרום שטאט, זוך איך א מענש, וועלכער ער זאל זיין בעקאנט אין בינדעס אדער אלס פאכמאן אדער אלס שותף. אפערטען אין אדמ. אונטער „A. B."

איך האב אנ'איינגעפיהרט געשעפט אין צענטרום שטאט, זוך איך א מענש, וועלכער זאל זיין בעקאנט אין ביוסטאנאשען, ווי אויך פאסקעס אין מלאכה און האנדעל, עווענטועל אלס שותף. — מיט אפערטען זיך צו ווענדען אין אדמ. אונטער „P" 6628

ראקאלען

נאכטלעגער פאר איינגע אנשטענדיגע יונגעלייט און בעקוועהמע וואוינונגען, ווי אויך א בעזונדער אויסמעבלירט צימער מיט בעקוועהמליכקייטען פון זאפארט צו פערמיטען. פילסודסקיעגא 39 וו. 33, פראנט, 2. שטאק. 9999

אנ'ארט צו שלאפען פאר 2 קאוואלירען אדער פרייליינס. אויך זוך איך ארויסצונעהמען ארבייט אויף א 10/60 סוויטער-מאשין. פאלודניאווא 7, וו. 25.

אפצוגעבען א שעהן זוניג צימער מיט 2 פענסטער פאר א יונג פאר-פאלק. נארוטאוויטשא 30, רעכטע אפיצינע, פארטער, וואוינונג 9. 6672

א גרויס שעהן צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען עווענטועל מיט קוך זאפארט צו פערדינגען 60 זל. 2 מאנאטען וואולטשאנסקא 37, וו. 10. 6668

Sprzedam 2 pierwszorzędne zakłady fryzjerskie z powodu pójścia do wojska. Wiadomość: Franciszkańska 6. 6674

א שטוב מיט א קיך, עווענטועל איין גרויסע שטוב ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אין אדמינ. פון דער ציימונג אונטער „Wab"

צו פערקויפען סוויטער = מאשינען
16/40 דיאמאנט מיט אפאראט
10/60 זאנדער-גראף 9176
אויך א פוטער=מאשינדעל זייפערט דאנער
אלע צוגענגליך פאסט נייע
Herszkorn, Łódź, Piłsudskiego 50, m. 26

פאר שטעכטעל-מאכער, לינירער, בוכבינדער און דרוקעריי!
רעפאראטורען פון מעסערלעך
פערשידענע מאשינען - טיילען
און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź,
11/13 קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

אכטונג!

קולטור- און בילדונגס-געזעלשאפטען, פאלקס-און ארבייטער-אוניווערזיטעטען, קולטור - קאמיסיעס ביי פעראיינען, זעלבסטבילדונגס - קרייזען, ביבליאטעקען און אוונט-קורסען!

א לעקטאר-פאפולאריזאטאר פון עקאנאמישען, פאליטישע און געזעלשאפטליכע וויסענשאפטע ליינט רעפעראטען (אויך אויף דער פראווינץ), האלט ציקלען לעקציעס, פיהרט אפענע פארומס נעמט אנטייל אין קאמטעל-אווענדען.

אינפארמירונגען אדרעסירען:

SZ. INFELD, Łódź, Piotrkowska 31 dla Lektora.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אוועגד.

Dr. **S. Kantor**

ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער-שוואכע

פיעטריקאווער 90 טעל. 912-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייז

DR. MED. **H. Różaner**

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראנק.

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

נעמט אן פון 9—1 פארמ. און פון 5—9.

ס'ווערט געזוכט פון זאפארט

צו דינגען 2 צימער און קוך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען, הויכער פארטער אדער 1-טער שטאק.

אפערטען אין אדמיג. אונטער „Z"

פריוואט=קליניק

פון האלז-, נאז- און אויערען=קראנקהייטען

86

Piotrkowska 55

Telefon 174-74

Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט,

J. Rapaport

וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין אפאראט. הייל-אנשטאלט בעזייטיגט אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, פערעלטערטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעדער. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקבעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונפיזיאלוגישע צוגעפאסטע ארטאפעדער. פויך-באנדאזשען נאכטע ארטאפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענט (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שטערקליכע פלאטפוס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אכטונג!

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! סטאפעטנגס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. קאסעל. (קאסע-קאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

PODZIĘKOWANIE.

Dziękuję serdecznie WP. Dyr. J. Rapaportowi w Łodzi, Wólczańska 10 i asystentce WPani Fryderyce Flekman za założenie mi specjalnego bandaża przepuklinowego ortoped. po przebytej operacji brzucha i zauważam, że Prof. Dr. Tomaszewicz, chirurg i ordynator Szpitala Ubezp. Społecznej w Łodzi orzekł, że założony mi bandaż jest wielkiem dziełem ortoped. i nader umiejętnie wykonane, dzięki temu bandażowi jestem dziś zdrową i uniknęłam kalectwa z powodu powstałej ruptury po operacji. Polecam WP. Dyr. J. Rapaporta (Wólczańska 10) i jego asystentkę Panią Fryderykę Flekman wszystkim cierpiącym na rupturę.

Łódź, dn. 15 XII 1934 r. (—) Pesa Szyff, Śródmiejska 59

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערע ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא 15

אבאנאמענט-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט-ספאלטען

פאר'ן טעקסט—18 גר.	פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט-ספאלטען
אין טעקסט—40	—60	4
נאכ'ן טעקסט—12	—18	

מינימום דער שטאנד 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען

נעקרעלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט ספאלטען) קלענע אנאנסען ביז 15 ווער. פאר 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פאהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בארעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלן פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מיין פון די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז אפען ביי טאג און ביי נאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i drukiem. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman